

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΑ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 245
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1998

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

Βρισκόμαστε κοντά στις Δημοτικές - Νομαρχιακές εκλογές, που θα γίνουν στις 11 Οκτώβρη. Νομίζουμε πως αξίζει να διατυπώσουμε κάποιες σκέψεις μας. Κυρίως, για τις Δημοτικές εκλογές που θα διεξαχθούν στο χώρο του Ζαγορίου. Κι αυτό, γιατί με το πρόγραμμα "Καποδιστρία" διαμορφώνεται νέα διοικητική πραγματικότητα, σε πανελλαδική κλίμακα, με συνέπεια να υπάρξουν καινούργια προβλήματα και προοπτικές, υπέρ ή κατά του προγράμματος.

Ο Νόμος που προσδιορίζει τον χωροταξικό σχεδιασμό της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ο 2539/1997. Ψηφίστηκε από τη Βουλή και αποτελεί μια πραγματικότητα. Με τις επικείμενες εκλογές ουσιαστικοποιείται η σκοπιμότητα του Νόμου και δοκιμάζεται η αποτελεσματικότητα του στον τομέα της αναδιάρθρωσης της Πρωτ. Τοπ. Αυτοδιοίκησης.

Είναι γνωστό πως πολλά ειπώθηκαν και γράφτηκαν γι' αυτήν την αναδιάρθρωση, από τη στιγμή που δημιουργήθηκε το θέμα. Θέσεις και αντιθέσεις πολλές, επιχειρήματα υπέρ και κατά, που εκφράζανε τη σκοπιμότητα της μεταρρύθμισης ή αντιθετικές τοποθετήσεις προσωπικής ή πολιτικής χροιάς. Απ' όλο αυτό το πλούσιο κριτικό υλικό, συμπερασματικά, διαφαίνεται η αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού της Πρωτ. Τοπ. Αυτοδιοίκησης.

Από τον καιρό που ο πρώτος Κυβερνήτης του μικρού νεοσύστατου κράτους, ο Ι. Καποδιστρίας, το 1828, πάσχιζε να διαμορφώσει το διοικητικό ιστό της χώρας που θα βοηθούσε στην προβολή ελεύθερου, αυτόνομου και εύρυθμου Κράτους, έχουν περάσει 170 χρόνια. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα συνέβησαν συγκλονιστικά γεγονότα, επήλθαν τοπικές ή ευρύτερες πολιτικο-κοινωνικές ανακατατάξεις και η τεχνολογία έφθασε σε ιλιγγιώδη ύψη εξέλιξης που επηρεάζουν - ιδιαίτερα μετά το Β' πόλεμο - τη ζωή, την ανάπτυξη και τον πολιτισμό των ανθρώπων. Στη ροή του χρόνου τα πάντα έχουν την εξέλιξή τους· ας θυμηθούμε τη ρήση "τα πάντα ρει" του Ηράκλειτου. Στη νομοτέλεια αυτή, φυσικά, και τη Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Με δεδομένο, λοιπόν, τα παραπάνω και εν όψει άμεσων εκλογών, μεταφερόμαστε στο χώρο του Ζαγορίου και δη εκείνο του Κεντρικού. Εκ προοιμίου, αντιλαμβανόμεθα πως οποιεσδήποτε διοικητικές ρυθμίσεις - με το νέο νόμο - που μεταβάλλουν την προϋπάρχουσα κατάσταση, μοιραία θα αλλοιώσουν, με την πάροδο του χρόνου, τις σχέσεις των τοπικών κοινωνιών και την ιστορία της κάθε περιοχής. Παράδειγμα δεδομένο: Τα χωριά Δολιανιά, Ραβένια, Μαυροβούνι εθεωρούνται, παλιότερα, Ζαγοροχώρια. Από τη στιγμή που, διοικητικά, υπήχθησαν στην επαρχία Πωγωνίου, αποκόπηκε ο "ομφάλιος λώρος" με την επαρχία του Ζαγο-

ρίου. Η ιστορία της ζωής τους γύρισε σελίδα.

Με τον "Καποδιστρία", χωροταξικά, το Ζαγόρι διατηρεί την ακεραιότητά του, κατανεμημένο, διοικητικά, σε τρεις Δήμους. Αν έλειπε και η ονομασία "Τύμφης" του Δήμου Τσεπελόβου, τα πράγματα θα ήταν ακόμα καλύτερα. Αυτό είναι κάτι που στην πορεία του "Καποδιστρία" μπορεί να διορθωθεί. Διαφορετικά, έτσι όπως ο Δήμος Τύμφης χωρίζει το Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου απ' εκείνο του Κεντρικού, μοιραία θα δημιουργήσει προβλήματα στο σημερινό ενιαίο Ζαγόρι, στη ζωή και στην ιστορία του, με την πάροδο του χρόνου. Ας αφήσουμε, λοιπόν, τους "Τυμφαίους" στην απόμακρη, δικιά τους, ιστορική εποχή. Η ροή της ζωής ακολουθεί αέναα δική της πορεία προς τα μπρος - το καινούργιο - σαν τα νερά του Βοϊδομάτη που νομοτελειακά ακολουθεί την ίδια ρότα.

Το πρόγραμμα "Καποδιστρία" (επιτυχής η

την πραγματική αξία και ικανότητα των υποψηφίων που, εξ ανάγκης, παρουσιάζονται μάγοι και μεσσίες προκειμένου να εκλεγούν; (Υπάρχει τότε εμπειρία, στον καθένα μας, από την αλυσίδα εκλογών που κάθε λίγο και λιγάκι γίνονται).

Ας μου επιτραπεί μια παρέκθεση: Όταν έγινε στο χωριό μου μια συγκέντρωση κατοίκων για ενημέρωση στο πρόγραμμα, η παρορμητική ή βιαστική αντίδραση πολλών προσώπων ήταν: "Θα κάνουμε μεταδημότευση...". Κι εγώ αναρωτιόμουν: Γιατί και για πού;; Το γεγονός αυτό είναι χαρακτηριστικό και καταδεικνύει, ψυχολογικά, την αδυναμία αποδοχής του "καινούργιου", όση κι αν είναι η ενημέρωση γι' αυτό, όταν είσαι εθιστικά όμηρος του "παλαιού".

Συγκεκριμένα, για το Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου (το Δυτικό, ένα δυναμικό τμήμα του ...οβήστηκε) τα πράγματα, ως τη στιγμή που γράφονται οι σειρές αυτές - είναι ακόμα ρευστά. Άλλωστε δεν είναι στις προθέσεις μου να αναφερθώ σε συνδυασμούς, πρόσωπα κλπ. Αυτό θα το κάνω τη στιγμή που θα βρεθώ μπροστά στην κάλπη.

Ωστόσο, επειδή όπως είπα αρχικά, σκέψεις διατυπώνουμε, φρονώ πως το καλύτερο και αποτελεσματικότερο θα είναι να διαμορφωθεί ένας συνδυασμός με επιλογή των αρίστων, ώστε να έχει τη δυνατότητα να εδραιώσει θεμελιακά και οργανωτικά τη λειτουργία του νέου Δήμου και να εκτονώσει τις όποιες τοπικιστικές ή άλλες ψυχολογικές αντιδράσεις των ανθρώπων της περιοχής. Πιστεύω, όσο μπορώ να εκτιμήσω, υπάρχει μια ομοιογένεια, θα έλεγα, σ' αυτήν την περιοχή από ικανοποιητικό βαθμό επαφής, γνωριμίας, συγγένειας, σχέσεων και συγχρωτισμού των ανθρώπων της. Αν μάλιστα η Δημοτική Αρχή που θα τιμηθεί με την ψήφο μας, εντάξει στον προγραμματισμό της ένα σχέδιο συγκοινωνιακής ροής στους οικισμούς

που απαρτίζουν το νέο Δήμο, θα ξεπεραστούν πολλά προβλήματα ανάμεσά τους. Ίδωμεν... Η Δημοτική Αρχή του Κεντρικού Ζαγορίου που θα εκλεγεί θα έχει στη διάθεσή της μια τετραετία. Ας μη βιαστεί να παρουσιάσει έργα και να δημιουργήσει εντυπώσεις. Θα είναι η πρώτη Δημοτική Αρχή, το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα συνεχιστεί, επομένως, η αναπτυξιακή και πολιτιστική ζωή της περιοχής. Πρέπει να δώσει βαρύτητα και προτεραιότητα στην ενδελεχή μελέτη των προβλημάτων της περιοχής και την οργανωτική θωράκιση της λειτουργικότητας του Δήμου. Είναι καινούργιος θεσμός, στην ευρύτερη περιοχή του Κεντροδυτικού Ζαγορίου που πρέπει να επιτύχει και να αποδώσει. Όσο, η υπερήλικη γενιά των χωριών μας αναπνέει και διατηρεί ζωντανούς τους οικισμούς. Θα είναι κρίμα να δολοφονήσουμε, για δεύτερη φορά, την ιστορική μνήμη του Ιωάννη Καποδιστρία.

ονομασία του) είναι η μεγάλη πρόκληση και οι επικείμενες εκλογές το τεστ της επιτυχίας ή αποτυχίας του. Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία όποιοι προγράμματος είναι η καλύτερη επιλογή των προσώπων που θα διαχειριστούν το πρόγραμμα και θα επωμιστούν την ευθύνη δημιουργίας έργου που θα δικαιώσει τις ιδέες και τις προοπτικές του προγράμματος.

Εξέγγυα στην προσπάθειά τους αυτή η προσωπικότητά τους, το κύρος, η γνώση και προπάντως η διάθεση και το στοιχείο της προσφοράς στα δημόσια πράγματα και την κοινωνία των ανθρώπων της περιοχής τους.

Η φιλοδοξία είναι στοιχείο που ενυπάρχει, φυσικά, σε κάθε άνθρωπο. Είναι, όμως, ατελής και αναποτελεσματική χωρίς το παραπάνω υπόβαθρο. Και εδώ καλείται να παίξει το σημαντικό ρόλο του ο ψηφοφόρος - πολίτης. Είναι, όμως, σε θέση να το κάνει;

Είναι σωστά ενημερωμένος για το πρόγραμμά του, την προβλεπόμενη λειτουργία του θεσμού,

Στ. Συκιώτης

4.9.98

Προς υποψήφιο Δήμαρχο Ζαγορίου

— Υποψήφιε Δήμαρχε, Κεντρικού Ζαγορίου, Τύμης και Ανατολικού Ζαγορίου.

Έφτασε η ώρα, που το Ζαγόρι μας τριχοτομείται και οι υποψήφιοι Δήμαρχοι είναι πάμπολλοι. Αφού όμως ο «Καποδίστριας» (θέλουμε, δε θέλουμε) είναι πλέον μια νομοθετημένη πραγματικότητα... τίποτε δε γυρίζει πίσω.

Γι' αυτό σήμερα θα 'θελα να διατυπώσω τις σκέψεις και τις γνώμες μου, τις αντιρρήσεις και τις ανησυχίες μου (μια κι είναι η κατάλληλη ώρα κι η αναγκαία στιγμή) για τα μέγιστα προβλήματα των νέων Δήμων της χώρας μας, γενικά, και του Ζαγορίου ειδικά.

1. Κομματικοί μηχανισμοί επιδιώκουν να μεταβάλουν τους νέους Δήμους από θεσμό πολιτών, σε όργανα τυφλά των κομμάτων. Κι αυτό είναι απαράδεκτο και απορριπτικό απ' όλους τους ώριμους και ψύχραιμους ζαγορίσιους. Επίσης, άνθρωποι των κομμάτων εμφανίζονται σαν ανεξάρτητοι. Αλλά, ο κάθε αμερόληπτος και ψύχραιμος πολίτης, ας κρίνει τον κάθε υποψήφιο απ' τα προσόντα του και τις αποδεδειγμένες ικανότητές του κι από τίποτε άλλο (στους μικρούς ιδίως Δήμους, του δικού μας Ζαγορίου).

2. Πρέπει να καθορίσετε σύντομα, ψύχραιμα κι αποφασιστικά το όλο πρόγραμμά σας για το ιστορικό Ζαγόρι μας (κεντρικοδυτικό Τύμη και ανατολικό).

3. Τα κοινοτικά σύννορά μας διευρύνονται (και δεν είναι όπως ήταν χτες) και γίνονται αντικείμενο μέριμνας περισσότερων πλέον πολιτών και δημοτών...

4. Πρέπει να αρθρούμε πάνω απ'

τις μικροομαδούλες, πάνω απ' τα ατομικά και πρώην κοινοτικά μας συμφέροντα και να ακούσουμε τη μεγαλύτερη πλειον και ωριμότερη συνείδηση του νέου μας Δήμου. Στις μικρές κοινωνίες την ομαδοποίηση τη διαμορφώνουν οι ομάδες. Ενώ στις μεγάλες πλειον, που θα 'χουμε, τις καθορίζουν οι ιδέες και μόνον οι ιδέες.

5. Πρέπει να γίνει οργάνωση της Διοίκησης των νέων Δήμων μας στο Ζαγόρι, για παροχή καλύτερων και αποδοτικότερων υπηρεσιών προς τους νέους δημότες. Κι αυτό πρέπει να μας προβληματίζει καθημερινά. Γι' αυτό οι τοπικές κοινωνίες επιβάλλεται να επιλέξουν μόνον αυτούς, που είναι ικανοί και ανυπόκριτοι, ειλικρινείς και ευαίσθητοι ως τώρα.

6. Οι υποψήφιοι Δήμαρχοι πρέπει να 'ναι ανιδιοτελείς, δραστήριοι και με οργανωτικό πνεύμα. Να έχουν υψηλό αίσθημα ευθύνης. Να είναι απαλλαγμένοι από μικρές, προσωπικές φιλοδοξίες κι από τοπικιστικές αντιλήψεις, φυσικά.

7. Δίπλα του, ο κάθε υποψήφιος Δήμαρχος του Ζαγορίου, πρέπει να έχει ένα αξιωματικό και αξιόλογο μέλλον, δημοτικό συμβούλιο, για να αποδώσει μαζί του έργο θετικό και χειροπιαστό, συγκεκριμένο και προσγειωμένο. Άλλως, ματαιοπονεί και εθελοτυφλεί.

8. Η δημοκρατική καρέκλα έσπρωξε πολλούς να 'ναι υποψήφιοι και να σκέπτονται (δυστυχώς και στο Ζαγόρι μας) πρώτα το οικονομικό τους όφελος κι ύστερα την ιστορία και το κύρος του Ζαγορίου μας.

9. Ένας, ενωτικός συνδυασμός, έπρεπε να 'ναι στο κεντροδυτικό Ζαγόρι (και στην Τύμη βεβαίως και στο Ανατολικό...). Αλλά αυτό δεν έγινε δυστυχώς σήμερα, σε κανένα Δήμο της χώρας μας, προερχόμενο από αφανείς μικροκοινοτήτες του χτες. Κι έτσι, δεν θα 'χουμε ενιαίο και αδιαίρετο Ζαγόρι.

10. Το εγχείρημα του «Καποδίστρια» είναι δύσκολο βεβαίως στην πρώτη του εφαρμογή και υλοποίηση. Γι' αυτό χρειάζεται τόλμη και αποφασιστικότητα, ήθος και ειλικρίνεια για ν' αποδώσει συγκεκριμένα και χειροπιαστά αποτελέσματα, προσεχώς. Και σ' αυτό θα συμβάλουμε κι εμείς, οι αφανείς και ψύχραιμοι πολίτες, με την αμεροληψία μας, την ευθύνη μας και την αποφασιστικότητά μας (κι όχι τον επηρεασμό και την ανυπακοή μας...) κατά την ώρα της εκλογής της ψήφου μας...

— Υποψήφιε και μέλλοντα Δήμαρχε, του Κεντρικοδυτικού Ζαγορίου, της Τύμης και του Ανατολικού!

Δέκα σκέψεις και απόψεις καταγράψα και διατύπωσα σήμερα αυτό το σημειώμά μου. Κι ελπίζω να είναι λογικό ποσοστό αυτών των γνώμών μου να υλοποιηθεί και μεθαύριο, στο Ζαγόρι.

Άλλως, το Ζαγόρι μας θα μαρανιστεί κι απ' την ιστορία του θα αφανιστεί. Κι όλοι μας, ανεξαιρέτως, θα 'μαστε υπεύθυνοι και λογοί γι' αυτό.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΛΕΚΚΑ

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΝΟΣ ΣΟΦΟΥ ΕΛΛΗΝΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

του Ι. Μητσιαδά

Με τον ανωτέρω τίτλο, ο αγαπητός φίλος και συμπατριώτης από το μικρό Πάπιγκο κ. Κώστας Δημ. Χριστοδούλου δημοσίευσε μία επιστολή του ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ παλιού ελληνοδιδασκάλου εις την μηνιαία εφημερίδα «ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ» υπ' αριθ. 37 φύλλο του Μαρτίου 1997.

Θα ήθελα και γω να προσθέσω λίγα λόγια για τον παλιό δασκάλό μου το ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ από την ΑΡΙΣΤΗ.

Το 1925 έβγαλα την πρώτη τάξη του Ελληνικού στο σχολαρχείο ΑΡΙΣΤΗΣ. Εκεί δίδαξαν ο ΧΑΡ. ΚΟΣΙΒΑΣ και ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Το επόμενο έτος, εγώ με το Σπύρο Λαγό από το ΠΑΠΙΓΚΟ, το Στάθη Λογοθέτη από την ΑΡΙΣΤΗ και τον Απόστολο Παπαλεξίου από το ΒΙΚΟ, μπήκαμε στο Οικοτροφείο της ΚΟΝΙΤΣΑΣ που ήταν Διευθυντής ο ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΡΑΣ. Κατά σύμπτωση μετατέθηκε στο Σχολαρχείο της ΚΟΝΙΤΣΑΣ και ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ από το Σχολαρχείο ΑΡΙΣΤΗΣ.

Το Σχολαρχείο της ΚΟΝΙΤΣΑΣ είχε πολλούς μαθητές διότι εκτός από τα παιδιά της ΚΟΝΙΤΣΑΣ και των γύρω χωριών, ήταν και κάπου 80 του Οικοτροφείου. Με τον ερχομό του ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ στην ΚΟΝΙΤΣΑ, συνέχισα να τον έχω δάσκαλο και στις επόμενες δυο τάξεις του Σχολαρχείου.

Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ γνώριζε πολύ καλά την οικογένειά μου και προπατώντας τον παπού μου το ΜΗΤΣΗ, ο οποίος πέθανε το 1926. Αυτό το γεγονός μαθεύτηκε και στην ΚΟΝΙΤΣΑ και ο δάσκαλός μου ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ αφιέρωσε ολόκληρη ώρα στο μάθημα της ιστορίας για να εξιστορήσει τη δράση του ΜΗΤΣΗ, πως κατόρθωσε να ξεφύγει από την επιτήρηση των Τούρκων και να μεταβεί στο χάνι ΕΜΙΝ ΑΓΑ όπου ήταν το Στρα-

τηγείο του διαδόχου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, με γραπτές πληροφορίες που του έστελναν ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ. Μεταξύ των πληροφοριών ήταν και η κατάδική εις θάνατον του Μητροπολίτη ΒΕΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ. Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ για να επιτύχει την ταχεία παραλαβή του μηνυμάτος του από τον ΕΣΑΤ ΠΑΣΑ, για να μην εκτελεσθεί ο ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ, χρησιμοποίησε δυο νεαρούς Τούρκους ΑΞ/κούς οι οποίοι είχαν πρόσφατα συλληφθεί αιχμάλωτοι από τα Ελληνικά Στρατεύματα. Διέταξε να τους φέρουν στο Στρατηγείο και να τους δώσουν μεγάλη μερίδα φαγητού. Τους έδωσε αυτοπροσώπως οδηγίες για να μεταφέρουν το μήνυμα στον ΕΣΑΤ ΠΑΣΑ. Οι δυο Τούρκοι πέρασαν με λευκή σημαία τις γραμμές αμύνης των Τούρκων και μετέφεραν το γραπτό μήνυμα στον Τούρκο Αρχιστράτηγο ΕΣΑΤ ΠΑΣΑ, ο οποίος διέταξε να μην εκτελεσθεί ο ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ. Σύμφωνα με τις διηγήσεις του ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ οι δυο Τούρκοι ΑΞ/κοί μετά την είσοδό τους στο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ στα Γιάννενα και την άνευ όρων παράδοσιν των τουρκικών στρατευμάτων, εξήγησαν να καταταγούν στον Ελληνικό Στρατό. Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ έδεχθη την αίτησίν των με την προϋπόθεσιν να γίνουν χριστιανοί. Αυτό το δέχτηκαν και τους εβάπτισε ο Μητροπολίτης ΣΠΥΡΙΔΩΝ.

Συνεχίζοντας την αναδηγήση ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ είπεν ότι ο Παπαθανάσιος, που ήταν παπάς του μικρού ΠΑΠΙΓΚΟΥ, μετά την αρκομωσία του Μήτση εις την Αγίαν Τράπεζαν της εκκλησίας των ταξιαρχών παρουσίασε τον ΓΡΗΓΟΡΗ ΣΤΑΡΑ, υπεσχέθη ότι θα βάλει ένα σφαχτό στο φούρνο όταν γυρίσει ο Μήτσης με πέρα ως πέρα επιτυχία στην αποστολή του. Μετά την επιστροφή του Μήτση ήλθε στο ΠΑΠΙΓΚΟ από

της στο μικρό ΠΑΠΙΓΚΟ.

Επανέρχομαι στα μαθητικά μου χρόνια για να θυμηθώ το δασκάλό μου ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ο οποίος διατηρούσε μούσι και χρησιμοποιούσε γυαλιά για να διαβάσει όταν κοιτούσε μακριά κατέβαζε τα γυαλιά στη μύτη. Τους μαθητάς στην τάξη τους καλούσε με το επίθετό τους και μόνο τα κορίτσια με το όνομά τους. Ήταν πάντοτε ήρεμος και βοηθούσε τους μαθητάς οι οποίοι ήταν απροετοίμαστοι. Με σοβαρότητα και αξιοπρέπεια και χωρίς εκνευρισμό αντιμετώπιζε κάθε αταξία ή ανάγωση συμπεριφορά μαθητών. Εκτοτε πέρασαν αρκετά χρόνια και γύρω στο 1960, ήμουν Διοικητής της Σχολής Τηλεπικοινωνιών (ΣΕΤΗΛ) με το βαθμό του Αντισυνταγματάρχη. Τότε πήρα ένα γράμμα από το ΓΡΗΓΟΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ. Δεν μπόρεσα να το βρω για να το δημοσιεύσω. Στη Σχολή είχε έλθει ως εκπαιδευόμενος ο εγγονός του ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ γιός του ΚΙΜΩΝΑ. Είχε την ειδικότητα του τεχνίτη τηλεπικοινωνίας και όταν απολύθηκε από το Στρατό, είχε ανοίξει ένα μαγαζί στα Γιάννενα. Το παιδί αυτό ήταν άτυχο και έφυγε γρήγορα από τη ζωή. Με το γράμμα του ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ δεν μου ζητούσε τίποτα. Ήταν πολύ ευγενικό και κολακευτικό για μένα. Μου έγραφε ότι αισθάνεται μεγάλη χαρά γιατί ο εγγονός του υπηρετούσε υπό τας διαταγάς μου. Θέωρούσε τον εαυτό του ευτυχή διότι πολλά παιδιά που υπήρξαν μαθηταί του πρόκοψαν και πήραν αξιώματα χωρίς στη φιλομάθειά τους. Για τους αξιωματικούς έγραφε ότι έχουν αξίωμα και όχι επάγγελμα. Αυτά και άλλα πολλά έγραφε στο γράμμα του ο αξέχαστος δάσκαλος τον οποίο θυμάμαι με μεγάλη συγκίνηση και ευγνωμοσύνη.

Παπάγου, Ιούνιος 1998

Η συνεργατίδα μας κ. Δέσπω Καρβέλη θυμάται και νοσταλγεί

Αγαπητοί μας φίλοι του περιοδικού "Το Ζαγόρι μας".

Διαβάζοντας τα τόσα καλογορημένα και πολύ ενδιαφέροντα κείμενα των εκλεκτών συνεργατών σας, ταξιδεύω στο Ζαγόρι..., και μάλιστα, δωρεάν και τιμής ένεκεν. Με πολλή χαρά κρατώ στα χέρια μου, αυτό το ιερό ευαγγέλιο της πανέμορφης και πολύμορφης φύσης, του προνομίου αυτού γεωγραφικού χώρου. Που, τον πλουτίζει και τον φωτίζει, η ζωτικότητα και η πνευματικότητα των κατοίκων. Η αρχοντιά και η τέχνη στα πέτρινα σπίτια και γιοφύρια. Η νοικοκυροσύνη και η ποιότητα, σε κάθε μορφή της ζωής. Η μουσική, ο χορός και το τραγούδι, κίτταρο γερό, αλεπάλυπτο από το χρόνο και τη πόρτα... Αυτό, που χαρακτηρίζει κάθε ζαγορίσιο... Η Ζαγορίσια στολή δίνει λεβεντιά, δίνει ανάστημα. Έχει ιστορηθεί, για την τέχνη των ραφτόδων, των κεντημάτων (Συρμασάδες), των χρυσάσων και των αποχρώσεων. Παρασύρθηκαν... Αυτά τα λίγα για το Ζαγόρι μας, που έζησα τα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια. Φοίτησα στο Σχολαρχείο, κι όλα τα καλοκαίρια και τις γιορτές, τις περνούσα στη Δοβρά, στ' αδέρφια της μάνας μου. Και σήμερα ακόμα, δεν απουναύζω από τον τόπο αυτό, που με δροσίζει και αναζωογονεί, η πανέμορφη φύση, και ο χαρισματικός του κόσμος. Το ερέθισμα για τούτη την αναφορά, μου την έδωσε, το θαυμάσιο κείμενο του μέλους της συντακτικής επιτροπής, Ζάβα Θεοδώρου, που είναι και συνάδελφος: "Το μέλι και το τίλιω". Στο βιβλίο μου: "Το οδοπορικό μιας δασκάλας", 1994, στη σελίδα 48 γίνεται αναφορά στο πρώτο μελισσοτροφείο, που εγκαταστάθηκε στη Ζίτσα με ευρωπαϊκές κυψέλες, μελιτοεξαγωγή κλπ. Η Αικατερίνη Κωλοπούλου από τα Γιάννινα, αδερφή της γαγιάς μου, από τη μάνα μου, δασκάλα της υφαντουργίας, θα παντρευτεί το ζευγάρι Νικόλαο Ζέβα, που διατηρούσε ταβέρνα. Πρώτη αυτή η γυναίκα θα ασχοληθεί με τη μελισσοτροφία. Ο γιος της Χρήστος, θα αντισταθεί τις κυψέλες, τις οποίες είχε στον κήπο του σπιτιού του, κοντά στη Λούτσα, απ' όπου έβγαζε μέλι. Ένα ιστορικό πηγάδι, μοναδικό... για τους κατοίκους και τα ζώα! Το 1930, βρέθηκαν στο σπίτι τους. Και τι πήγαινε... έβγαζαν το μέλι... Έφεραν γύρω το μελιτοεξαγωγέα κι έτρωγα συνέχεια μέλι. Πρωτόγνωρο το θέμα. Δεν είχα ξαναφάει μέλι, κι ούτε ήξερα τίποτε σχετικό... Τώρα είμαι ένας μικρός μελισσοτρόφος από το 1967. Έχω στο αρχείο μου: Πρακτικός οδηγός μελισσοτροφίας, Αθανασίου Σλήτα. Ελληνοδιδασκάλου και μελισσοτρόφου. Εν Λαρίση. Εν Βόλω 1966. Εκ του τυπογραφείου της εφημερίδας: "Η Θεσσαλία". Επίσης, έχω τη Μελισσοκομία του Νικολαΐδη, μελισσοκόμου μελισσοτρόφου, που εξέδιδε μέχρι το τέλος του το αξιόλογο περιοδικό: Μελισσοκομική Ελλάδα Θεσσαλονίκη. Και από το Διεθνές Συνέδριο της Γενεύης στη Γαλλία, ένα μεγάλο τόμο: Απριλίου 1974. Είναι όλη η εργασία του μελισσοκομικού συνεδρίου, των δύο ημερών. Εγώ κι ο σύζυγός μου, Σταύρος Καρβέλης και ο γάμος μελισσοτρόφοι, αντιπροσωπεύαμε την Ελλάδα. Υπάρχει στο αρχείο μου η φωτογραφία του Συνεδρίου.

Ένα μικρό απόσπασμα από το νέο μου βιβλίο, που ετοιμάζω - αν τα κατα-

φέρω - δοξαστικό στη μέλισσα και το μέλι - σε δει το φως της δημοσιότητας, από τη στήλη του περιοδικού σας, που έχει και φάρο και πυροφάνη. Είμαι περήφανη και προβάλλω αυτή τη λέξη: δασκάλα αλλά και μελισσοτρόφος. Με αγάπη και πίστη, υπηρετήσα τα δύο αυτά επαγγέλματα - λειτουργήματα. Τα παιδιά και οι μέλισσες, είναι τα θεμέλια της ζωής και της φύσης, στον Πλανήτη μας. Αλλά και ο πλούτος, στον συναισθηματικό και πνευματικό μου χώρο. Με γλύμιζε χωρά, το μικρό μου μελισσοτροφείο, στην καθημερινή μου πρώτη καλημέρα. Παραθέτω αυτό το απόσπασμα, που είναι πρόλογος στο υπό έκδοση βιβλίο μου.

"Είνα μεσάνυχτα. Δώδεκα και μισή. Το λεωφορείο του διυλιστηρίου, έχει πα-

ραλάβει όσους τέλειωσαν τη βραδιά-

βάρδια, και τους μεταφέρει στα σπίτια τους. Ανάμεσά τους, ο Μιχάλης και ο

Χρήστος. Δύο στενοί φίλοι στη δουλειά και στη ζωή... Νέοι γύρω στα 30 - 35. Ο

Μιχάλης μπαίνει στο σπίτι κεράτος, ψι-

θυρίζει κάποιο τραγούδι. Η νεαρή σού-

γος, όπως κάθε βράδυ, τον περιμένει ξα-

πλωμένη στον καναπέ. Την είχε πάρει

και ο ύπνος. Κάνει το μπάνιο του, να

φύγουν οι μυρωδιές από τα πετρώματα.

Την πλησιάζει με χειρονομίες, γέλια και

γλυκύλογα... Ξαφνιάζεται εκείνη, ανα-

σπώνεται, τον αναμετράει, με κοιμημένη

την ανάσα: Μιχάλη μου, είσαι μεθυμέ-

νος; Γυρίζεις από τη δουλειά σου ή από

νυχτερινό κέντρο; Μπα, ακόμα φοράς

το μπουρνούζι; Γιατί δε φόραες τις πι-

τζάμες... Ο Μιχάλης κάνει αστειές κινή-

σεις, κρατάει και το μπλάνο με την κε-

ρήθρα, και το κολλάει πέρα δώθε... Θα

φωνάξω το γιατρό... Εδώ είναι ο για-

τρός που με ζωντανεύει και έχω τόσο κα-

φι απόψε...

Έφαγα μέλι, έφαγα μέλι με κερήθρα

σου λέω... Να φάγε και συ, και να δεις

πως θα το γιορτάσουμε απόψε... Ας πά-

τώ και στο σπίτι του Χρήστου. Κερά-

τος κι αυτός, ανοίγει την πόρτα με θό-

ρυβο... μα ησυχία και τα φώτα αναμμένα.

Η σύζυγος κοιμάται στην κρεβατο-

κάμαρα. Κάνει το μπάνιο του, γελεί

από μοναχό. Νιώθει το κορμί του ελα-

φρό και το λικνίζει... Ξαπλώνει δίπλα

της και την αγκαλιάζει. Σπινδιέ

εκείνη, γκρινιάζει... -Ασε με ήσυχη. Σαβ-

βατόβραδο απόψε. Ήθελα και εγώ να

βγω έξω... να πάμε κάπου... Μα βροδιά-

δα είμαι κλεισμένη μέσα. Ο Χρήστος συ-

νεχίζει, της λέει και μαντινάδα... Με το

μπουρνούζι κι αυτός. Τον κοιτάζει απο-

ρημένη, μονολογεί: Κάτι έπαθε!... δου-

λειά της νύχτας, είναι βαριά. Σου σαλεύ-

ει ο νους; Βρε Χρήστο τι έπαθες; Εσύ κά-

θε βράδυ που έρχεσαι, δε βγάζεις μυλιά,

κι είσαι όλο νεύρα. Και πέφτεις στον

ύπνο σα... Τη σταμάτησε, αγκαλιάζο-

ντας την... Τούτο μ' έκανε παλαμάκι... με

ξανάνασε. Έφερα και για σένα. Την

απολάμβανε καθώς το κολλάει με πε-

ριέργεια, με μορφασμό... Δοκίμασέ το... θα

εξαγυντρήσεις... Απόψε θα σ' αποζη-

μιώσω για όλη την εβδομάδα...

Ας ανοίξουμε μια παρένθεση για ως

γαυριό μου στο 1995. Ο Ιούλιος έχει 10

και εμείς, τραγάμε το μέλι μας... Αυτό το

γεγονός, το περιμένουμε με πολύ λαχρά-

ρα, μα και πολλοί γείτονες και φίλοι. Γι-

νεται μια ανάμνηση όλων των ηλικιών,

εκεί στο σπίτι μας στο Σουσάκι των

Αγ. Θεοδώρων, όπου έχω και το μικρό

μου μελισσοτροφείο. Εδώ είμαστε εργα-

τεστημένοι οικογενειακά από το 1965.

Κάνουμε την πρόσληψη, όπως και στους εργαζόμενους στο γειτονικό διυλιστήριο. Όλοι θέλουν να φέρουν γύρω το μελιτοεξαγωγέα, για να γυρίσει και η ζωή τους τόσο εύκολα, και να παράγει η δουλειά τους... μέλι!! Αυτό, από τη δουλειά μου... το μάθημα. Στις εννιά ώρες του έργο μας. Κατάβρεξα τον τόπο γύρω από το μελισσοτροφείο, και τα σώματα των κυψελών. Δροσίστηκαν οι μέλισσες, νόμισαν ότι βρέχει, και μπήκαν μέσα... Έτσι δεν μας ενόχλησαν και δεν μας πολύληξαν στην αποθήκη, όπως μας πολύληξαν στην προηγούμενη χρονιά. Την πάθαμε την προηγούμενη χρονιά. Σωστή πολιτοχρία του Μεσογείου. Το μέλι μυρίζει δυνατά..., και καταλαβαίνουμε ότι τους το έχουμε πάρει... Απολεπίζουμε τις σφραγισμένες κερήθρες από τέσσερις μπαίνοντας στο μελιτοεξαγωγέα. Όλοι λουτούν, με τη σειρά και φέ-

ρον μια δυο γύρες. Κουβέντες γέλια, τόνωρο για όλους. Κουβέντες γέλια, γνωριμίες, χαρούμενη, φλύαρη ατμό-

σφαιρα. Πάνω στη στιγμή, ο αρχιφυλά-

κος και οι τέσσερις φύλακες του διυλι-

στηρίου, γελαστοί, νέοι και με ωραία

στολή. Στο έργο μου λουτούν, μια που εί-

μαι και δασκάλα: - Το μέλι, το παράγουν

οι μέλισσες, παίρνοντας από τα άνθη το

νεκταρ. Όσα βέβαια έχουν. Αλλά και

από τα πεύκα και τα έλατα... κλπ. Είναι

εξαιρετική τροφή και απορροφάται

εντελώς από τον οργανισμό μας. Είναι

όμως και φάρμακο, για πολλές περιπτώ-

σεις και παθήσεις. Έχει δύο πολύτιμες

αντιβακτηριακές ιδιότητες: τη δεξτρίνη

και την ιμφοροσίνη. Γι' αυτό δεν πρέπει

να θερμαίνεται, γιατί καταστρέφονται.

Οι μέλισσες μου, τον Απρίλη και μέχρι

και τον Αύγουστο, τρώνε φέτες - φέτες

λεμόνια από τις λεμονιές μου. Έτσι και

πολυβιταμινούχο γίνεται, αλλά και δια-

τηρείται φρεσκο το χειμώνα. Δεν πήξει.

Διναμώνει τους μας, και όλα όσα ανα-

φέρει στο κείμενό μου, ο Σάβρας Θεοδώ-

ρου. Η πείρα της μακρόχρονης πείρας

μου, μου δίνει το δικαίωμα να μιλώ:

υπάρχουν μερικοί άντρες ηλικιωμένοι

και νέοι, κι εγώ, χωρίς να τους κοιτάξω

- συνεχίζω: Σε μερικές μάλιστα περι-

πτώσεις, δυναμώνει το νευρικό σύστη-

μα, δημιουργεί ευδαιμονία, τροφοδοτεί

κάποια ευγενή κίτταρα, και αποκαθιστά

την ανδρική ενεργητικότητα και δρα-

στηριμότητα... Η σκηνη δεν περιγράφει...

... Κάποια κυρία ρώτησε: αυτό ισχύει

και για τις γυναίκες; Το πείραμα στο

συνγενικό μου περιβάλλον, με δίδαξε

για το αποτέλεσμα: Ο εξηλεκτισμός της

σύντηξης, παρουσιάζει κάποιες αρω-

μιές, γεγονός που από νύχτα τη συζυγική

του δραστηριότητα. Το συζητάει με το

γιατρό μου, γιατί οι συζυγίες του ήταν

υγιέστερη και νεότερη του, και έννοια

υπερβάλλουσα. Ο γιατρός του δίνει κάποια

χαστάκια. Κάτι είχε γίνει. Πίστεψε στην

αποτελεσματικότητα. Στη σύζυγο δεν εί-

πε τίποτα. Όμως το είπε σε ομοιοπαθείς

φίλους του.

Κι ενώ όλα πήγαιναν καλά, ένας κο-

λικός του νεφρός, κοντά κι αματω-

ρία!! Το χτύπησε. Εντελώς συμπτω-

ματικά, έφαγε μέλι με μια μικρή δόση βα-

σικού πολτού. Η κατάσταση του βελ-

τιώθηκε και ξαναβρήκε το ρυθμό της ζω-

ής του, συνεχίζοντας να τρώει αρκετό

μέλι!! Συνεχίζω να μιλάω στην παρέα

μας, και δεν παραλείπω να μιλήσω για

το μοναδικό, το ιδανικό εργοτάξιο που

είναι κάθε κυψέλη. Όλοι τρώνε γαστρίτι

με μέλι ή φέτες με σπιτικό ψωμί που

έχει φέρε η κόρη, η φαρμακοποιός... Οι φύλακες του διυλιστηρίου - όλα τους γελούν, τη στιγμή που ετοιμάζονται να φύγουν, σιμώνουν και κάτι λένε μεταξύ τους... Μου λένε και μέσα το μπισκότο τους... Θα ξηλέρουν τ' άλλα παιδιά, που είναι στη σκοπιά και στη βάρδια, που ρωτήσουν... Πόση φιλία, πόση καλλιέργεια είχε η σκέψη τους. Τοργήσανε οι νους μου. Διαλέγω μια παρασημασμένη κερήθρα, πάνω από τρία καλά αποθλασμένη, λαχταριστή... τους την προσφέρω με χαρά και γέλια. Ξαφνιάστηκαν, τόσο τα μάτια τους. Ο Μιχάλης και ο Χρήστος την λένουν, την ξηλέρουν. Παιδιά να φάτε και το κερί, μαζί με το μέλι. Να μου επιστρέψετε το πλαίσιο. Μην το φάτε κι αυτό γιατί έχει και σπινιατά!! Οι επισκέπτες γελούν, τους πλάθουν: ε, τι πανηγύρι θα γίνει. Κάποιον δε διαδοθήσαν οι φωτογραφίες της ανεπιτήρητης αυτής παράστασης. Ο Χρήστος και ο Μιχάλης, με το γλυκό μαγικό περιεχόμενο στο μπλάνο, στα δωδεκάμια τα μεσάνυχτα, πάνε στα σπίτια τους. Το πλαίσιο ήρθε το άλλο βράδυ καθαρισμένο και κρεμώστερο από πόρτα. Απόρησα: γιατί δεν μου το έφωσαν μέσα στο σπίτι, να μου πουν και να νέναι λόγο;

Αργά το βράδυ χτυπάει το τηλέφωνο. Το σπρώχνω, ακούω γέλια. Εδώ Μιχάλης και Χρήστος. Για σκεφτείτε, Εδώ δασκάλα. Αν βγάλατε κάθε μέλι, με-

τα και περίσσεια και για μας... Μάλιστα, ζή, γελάνε. Να εξομολογηθούμε. Ελάτε

ρα παιδιά. Το θέλω... "Ψες πήγαμε στο

γυναικείο μας από δύο φορές...". Χέρι-

στην αρχή. Μα συνήλθα και γέλασα με

γέλιο και τόκα που τα ιστορία. Μια

ώρα, μεσάνυχτα. Σκέφτομαι: αυτή η

ρήθρα και ο δικός μου λόγος, επέζησαν

σε τέτοιο βαθμό; Δύο βράδια εναντί-

ονω 1919. Ζαγορίσιος από μάνα και

πατέρα, είναι κάτι που τον έκανε υπε-

ρύχτη, η μία συνέχεια της άλλης, και

είκοσι άτομα. Όλα νέα παιδιά αστα-

τοί, οι γυναικείες και λικνίες, αλλά και

πνιχία παν/μών, σήμερα είναι εργα-

μας βαριάς βιομηχανίας. Η κερήθρα

το ξανθό μέλι κι ο πειστικός λόγος

δασκάλας - μελισσοτρόφου, τα αντά-

σε, τα 'χανε φίλους, τα 'δωκε το μισό

τους... Μπαράβω παιδιά. Πήγαμε

νύχτα από τις μέλισσες και από μέλι

και την τοπική κοινωνία της

Ηπείρου. Υπήρξε η Θέμιδα επί 44

ολόκληρα χρόνια (1944-1988), μόλι-

μος δασκός και ολόκληρη ζωή.

Αποχώρησε από την ενεργό δράση το

1988, ενώ ακόμα βρίσκονταν στην κο-

ρητή της δόξης και της καριέρας του

και όπως χαρακτηριστικά υποστήριξε

σε φίλους του: «προτιμώ να φύγω τώ-

ρα, να ναι θυμούνται οι νεότεροι πε-

ρίρανα και δοξαριό...»

Από τους πιο λαμπρούς παικτο-

λόγους των Ιωαννίνων και της Ηπεί-

ρου, τιμήθηκε με την αποχώρησή του

σε ειδική δεξίωση - εκδήλωση από το

Διοικητικό Σύλλογο Ιωαννίνων, ο

ο οποίος του απένεμε και τον τίτλο

Επιμάρτυρα Διοικητικού Ιωαννίνων. Γνώ-

στην Αγγλική, τη Γαλλική και την

Γερμανική γλώσσα εξοικειωμένος αρκε-

τως νέους επιστήμονες σε δύσκολες

επιλογές με μεταφράσεις, επικυρώσεις

πτυχίων και συμμετείχε στην Εθνική

Αντίσταση στον ΕΔΕΣ και κλείστηκε

στο Στρατόπεδο Λαζαρέτου στην

Κέρκυρα. Διορίστηκε Γενικός Διοικη-

τής και Νομάρχης Θεσπρωτίας, όπως

και Γενικός Γραμματέας της Γενικής

Διοίκησης Ηπείρου με πλουσιότατη

προσφορά προς τους κατοίκους των

απομονωμένων και δύσβατων περιο-

χών του Ζαγορίου αλλά και της Ηπεί-

ρου (οι παλιότεροι τα θυμούνται)...

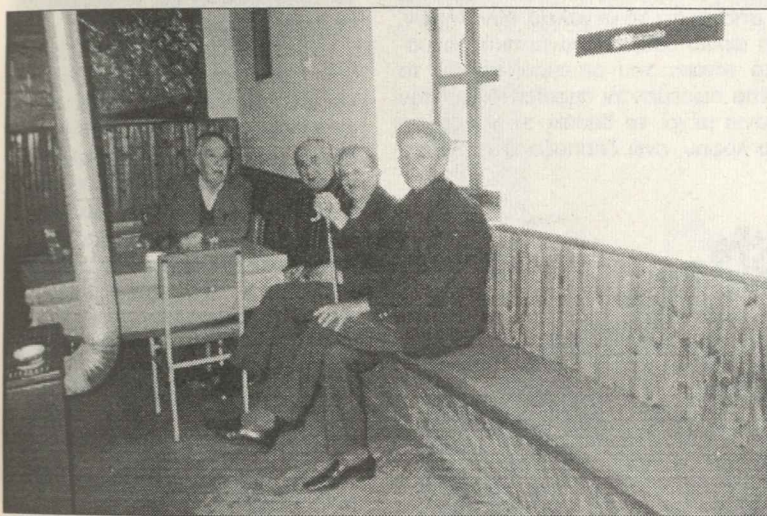
Έχει διατελέσει μέλος του Δ.Σ.

Ζαγορίσιοι που έφυγαν:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΛΕΤΣΙΔΗΣ

Συμπληρώθηκαν κίλας 3 χρόνια (Ιουνίου '95-Ιουνίου '98) από τότε που έφυγα από κοντά μας ο αγαπητός σε όλους μας Δημήτριος Θ. Μαλετσίδης. Ο εκλεκτός πατριώτης, ο δικός μας Τάκης, ο διακεκμημένος διηγόρος των Ιωαννίνων, ο καλός οικογενειάρχης.

Μεγάλο το κενό που άφησε στους

Ο Τάκης Μαλετσίδης στο καφενείο του χωριού του μαζί με τους φίλους του Αλέξανδρο Μαρούτση, Γούλα Καραγιάννη, Θεόδωρο Καραπέτση.

φίλους του, στους γνωστούς του, στους συναδέλφους του. Δυσαναπλήρωτο όμως το κενό που άφησε στην οικογένειά του (στη γυναίκα του Ουρανία και στα δυο του παιδιά Θωμά και Καλλιμά). Ο Τάκης Μαλετσίδης γεννήθηκε στους Ασπαραγγέλους Ιωαννίνων το 1

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΚΗΠΟΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Από τα πιο γνωστά και σημαντικά χωριά του Ζαγορίου ήταν από την παλιά εποχή η Μπάγια με τη σημερινή ονομασία Κήποι.

Η γεωγραφική του θέση, στη συμβολή του Μπαγιώτικου ποταμού, που ξεκινάει και σχηματίζεται στη λεκάνη απορροής των Ριζανών και του Μικρού Βίκου, που το ρέμα κατεβαίνει ορμητικά από το Γυρτόκαμπο, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό γεωφυσικό τοπίο, με τους ιδιόμορφους από βορρά ασβεστολιθικούς και τους ομαλούς από τα νότια σχηματισμούς, με βαθειές χαραδρώσεις από τις δύο πλευρές.

Εξάλλου το ανάγλυφο και η τοπογραφία του τόπου, όσο προχωρούμε βορειότερα, για να προσεγγίσουμε τις υπώρειες της Τύμφης με τα υψηλά παραγωγικά δάση των κυνοφάρων και τα χωριά στη ζώνη των 1000 μ. (Καπέσσοβο, Τσεπέλοβο, Σκαμνέλι κλπ.), επέβαλαν υποχρεωτικά τη «σύγκλιση» των ημιονικών δρόμων, των πεζοδρομίων και των μονοπατιών προς τους Κήπους.

Το ίδιο και από τα Ανατολικά και μέχρι τη Λεφτοκαριά, ο ορεινός όγκος του Μισοκελίου επέβαλε υποχρεωτικά τη διάβαση των ταξιδιωτών από την περιοχή των Κήπων.

Εδώ λοιπόν θα ταίριαζε περισσότερο το ολόγαν του Άλκη Στέα, παρά για το χωριό του, «ομφαλός της γης».

Έτσι και τα περισσότερα γεφύρια το 17ο, 18ο και 19ο αιώνα κατασκευάστηκαν στην περιοχή των Κήπων, τότε που τα Ζαγόρια βρίσκονταν στην ακμή τους κι οι ταξιδευμένοι Ζαγορίσιοι φρόντιζαν ναχούν ασφαλή προσπέλαση στα χωριά τους, διαδίδοντας οι ίδιοι τα αναγκαία κεφάλαια.

Η πασίγνωστη και χυλοφωτογραφημένη τρίτοξη γέφυρα (ανεξάρτητα αν ανήκει στα διοικητικά όρια του Κουκουλιού), η γέφυρα Λαζαρίδη, η τρίτοξη επίσης γέφυρα στον υδρόμυλο των Κήπων κι η γέφυρα Πιτσιώνη, είναι πολύ κοντά στο χωριό.

Λίγο πιο μακριά είναι οι γέφυρες του Κόκκορη (περιοχή Κουκουλιού) καθώς και της Δόβρης (περιοχή Κήπων).

Κι άλλες ακόμη μικρές γραφικές γεφυρούλες όπως στον ρέμα των Πάδων, στο Νεφιδιώτικο ρέμα στον Άγιο, στο ρέμα της Δόβρης (λίγο πιο πάνω από τη βρύση των Κλεφτών) και στο Μυρίσι, όλες στην περιοχή των Κήπων.

Όλες αυτές οι γέφυρες ήταν συνέχεια ημιονικών δρόμων, στράτες και μονοπάτια, που συνέδεαν το Κεντρικό Ζαγόρι και τα χωριά του με τον έξω κόσμο.

Η θέση λοιπόν των Κήπων, όπως το δείχνουν κι αυτά τα παραδοσιακά Μνημεία, ήταν από παλιά ουσιαστική για το Ζαγόρι.

Έτσι, μετά την απειλυνόμενη το 1913 από τον τουρκικό ζυγό, οι Κήποι, χωρίς κανένα μέσο (όπως γίνεται σήμερα), αποτέλεσαν από το 1915 την πρωτεύουσα του «ενιαίου» Ζαγορίου.

Εγκαταστάθηκαν κι οι αναγκαίες Δημόσιες Υπηρεσίες, όπως Δασαρχείο, Ειρηνοδίκη, Αγρονομείο, Συμβολαιογραφείο, ταχυδρομείο, Υποδιεύθυνση Χωροφυλακής, Μονοπάτιο, προσωρινά μετά το 1950 Τάγμα Εθνοφυλακής κλπ., που λειτουργούσαν με πλήρη στελέχωση και με μόνιμους διαμένοντες στο χωριό υπαλλήλους, για την παροχή υπηρεσιών στο Ζαγόρι.

Το χωριό έφυγε από ζωή κι είχαν δημιουργηθεί τα απαραίτητα καταστήματα (φούρνος, παντοπωλεία, εσπα-

τόρια κλπ.) για την εξυπηρέτηση των αναγκών του χωριού, αλλά και των γειτονικών σ' αυτό.

Η κατάργηση του Δασαρχείου ήταν πλήγμα για το χωριό, πιστεύω όμως και για τα δάση και το Ζαγόρι για πολλούς και διαφόρους λόγους, που η αναφορά σ' αυτούς δεν είναι του παρόντος.

Σήμερα βέβαια οι περισσότερες Υπηρεσίες υποβαθμίσθηκαν ή και καταργούνται για λόγους οικονομίας κι αφού ο πληθυσμός των χωριών μειώθηκε στο ελάχιστο, ώστε και οι υπά-

ληλοι λιγότεψαν κι αυτοί που έμειναν το μεσημέρι εξαφανίζονται.

Κάτι όμως μας έμεινε, αγαπητοί μου, το πιο πολύτιμο, αυτό που πάχισαν και δημιούργησαν οι πρόγονοί μας δουλεύοντας στην ξενιτιά, κουβαλώντας τα δισάκια με το χρυσάφι εδώ σ' αυτόν τον ακατομήτρη τόπο.

Είναι ο οικισμός, το βράδι από το φθινόπωρο μέχρι το τέλος της ανοίξης στίπια και κτίσματα. Όπως η Εκκλησιά, το Μοναστήρι της Παναγίας, τα εξωκλήσια, οι βρύσες, τα καλντερίμια, ο παραδοσιακός νερόμυλος κι ακόμη τα μικρά, ερειπωμένα λόγω απαράδεκτης αδιαφορίας, εικονίσματα σε μερικές καίριες θέσεις στο έμπα και το έβπα του χωριού.

Και τέλος, αγαπητοί μου, για δεύτερη φορά, μας έμεινε η θέση, η γεωγραφική θέση του χωριού, που κανείς δεν μπορεί να την αλλάξει και να την αμφισβητήσει, ώστε ποτέ δεν θα παύσουν οι Κήποι να είναι ο «Ομφαλός» του Κεντρο-Δυτικού Ζαγορίου κι η «παραδοσιακή Πρωτεύουσά» του.

Και κάτι άλλο όμως πηγαίνοντας προς τους Κήπους κι αφήνοντας δεξιά μας στο ποτάμι την τρίτοξη γέφυρα, βρισκόμαστε ξαφνικά σ' ένα υπέροχο μεγαλοπρεπές θέαμα με τη χαράδρα στο Βκιάκι στα αριστερά μας και θέα στις πλαγιές του Μοναστηριού Ρογκοβού, τον Αν-Γιάννη τον Πρόδρομο, μέχρι την κορυφή του Αγιονορού στα βουνά του Βραδέτου, ενώ μπροστά μας παρουσιάζεται το χωριό με τα πρώτα σπίτια σκαρφαλωμένα στα βράχια, που προκαλούν το θαυμασμό των περαστικών με τα σχήματα και την

κομψότητά τους.

Και στη συνέχεια, αφήνοντας αριστερά τη γέφυρα Λαζαρίδη, ακολουθώντας τον άνετο ασφαλτόδρομο βρισκόμαστε εκεί πιο πέρα σε μια πλατεία όπου με λευκές και παγκάκια, ένα χώρο Εξοχότητας και αναψυχής. Κι από τη θέση αυτή, μπορεί να δει κανείς και τη θέα αυτή, μπορεί να δει κανείς και να απολαύσει το μεγαλείο των Κήπων, ένα ωραίο θέαμα, πραγματικό ζωγραφικό πίνακα του οικισμού, καθώς τα σπίτια σωρεύονται αμφιθεατρικά στην πλαγιά μέχρι το δασάκι στην κορυφή του λόφου, ενώ δεσπόζει στα αριστε-

Επανερχομαι όμως μετά από αυτή την παρένθεση και θέλω να επισημάνω, ότι, χάρη στη γεωγραφική θέση κι όλα αυτά τα χαρίσματα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος οι Κήποι πάντοτε θα κατέχουν ξεχωριστή θέση μεταξύ των Ζαγοριοχωριών.

Να μην ξεχάσω να αναφερθώ απέναντα δρυοδάση που περιβάλλει το χωριό κι εξαπλώνονται παντού μέχρι τον ορίζοντα γύρω στους λόφους στις χαράδρες, σ' τα Γκρούμερα και Πολυγένεια, στην Πιτσούνα και τη Μεσιάρρα και δεν αφήνουν σκόνη τόπο.

Αρκούδες, ζαρκάδια, αγριογούρουνα, αγριόγατοι, βιβρίτσες, γελίνας αναριθμητές, λίγοι λαγοί (που έφαγαν τα νυκτερινά φανάρια), γλάδες χελιδόνια τριών ειδών, δαμάσκι, πουλιά (όχι πολλά σήμερα), δαμάσκι στην περιοχή των δασών του χωριού.

Ακόμη ν' αναφέρω ότι στο χωριό λειτουργούν τώρα δυο ξενώνες: ένας επισκευάζεται, συμπληρώνεται κι εκσυγχρονίζεται σε πρότυπο, ενώ ο τρίτος κατασκευάζεται κι αλλάζει γραμματισμό και τα ζυδαρισμένα του «Παύλου» και του «Μιχάλη» σφύρουν τέλεια παραδοσιακά έλματα και πίτες Ζαγορίσιες. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που έρχονται στους Κήπους για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

ΑΘΗΣΑ για το τέλος αυτής της ριχαφής και του σχολιασμού κι ακόμη, πολύ σπουδαίο, που αφορά μέλλον των Κήπων. Πρόκειται για το έχετε υποτιμεί για το χωριό, το έχετε αποστείλει σε περιφέρεια και ενδιαφέρον, αυτό που αν δεν δείτε δεν θα πειθείτε περί πόνου και πόνου για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

ΑΘΗΣΑ για το τέλος αυτής της ριχαφής και του σχολιασμού κι ακόμη, πολύ σπουδαίο, που αφορά μέλλον των Κήπων. Πρόκειται για το έχετε υποτιμεί για το χωριό, το έχετε αποστείλει σε περιφέρεια και ενδιαφέρον, αυτό που αν δεν δείτε δεν θα πειθείτε περί πόνου και πόνου για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

Μεταξύ των άλλων στην παράγραφο 33 του κειμένου αυτού με τίτλο «Πολιτικά έργα» αναφέρεται ως έργο του προγράμματος LIFE και «η συντήρηση και διατήρηση της πόρτας και του καμπαναριού του Μοναστηριού Σπηλιώτισσας».

Ως μέλος του Δ.Σ. του συλλόγου «Ένωση Αρίστης - Βίκου Ζαγορίου» (που εδρεύει στην Αθήνα και έχει ως μέλη του όσους κατέγονται από την Κοινότητα Αρίστης και κατοικούν στην Αθήνα και στην ευρύτερη περιοχή της) θα ήθελα να σημειώσω ότι το έργο της αποκατάστασης - αναπαλάωσης της μονής Σπηλιώτισσας έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία του συλλόγου μας και τη γενναία συμβολή, οικονομική και άλλη, όλων των μελών του συλλόγου και των συγχωριανών μας.

Με ενεργειές μας χρηματοδοτήθηκε η σύνταξη της σχετικής μελέτης και ξεκίνησε το έργο με την πλήρη, φυσική, κάλυψη και επιβλέψη της θης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων (1994).

Πέρα από τα συγκεκριμένα χρηματικά ποσά από συγχωριανούς και φίλους (επεπρόσθετα τα 4 εκατομμύρια), η κύρια χρηματοδότηση του έργου προήλθε από:

1) Πιστώσεις του Υπουργείου Πολιτισμού (1994,8 εκατομμύρια).
2) Επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (1996,12 εκατομμύρια περίπου) και
3) Επιχορήγηση από το πρόγραμμα INTERREG II που διαχειρίζεται το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (1998,70 εκατομμύρια).

Από όλα νυναιώς κι μέχρι τώρα εργασίες που έγιναν στο μοναστήρι της Σπηλιώτισσας, περιλαμβανομένων φυσικά και των εργασιών αναστήλωσης του καμπαναριού του, χρηματοδοτήθηκαν και χρηματοδοτούνται από τα ποσά που προανέφερα. Το πρόγραμμα LIFE να δώσει συγκεκριμένα στοιχεία για την «συντήρηση και διατήρηση της πόρτας και του καμπαναριού» από το πρόγραμμα LIFE. (Τι έγινε, τότε, ποσό που διατέθηκε κλπ.).

Ευχαριστίες για τη φιλοξενία
Χρήστος Γκούδης

Αυτή την εποχή οι νοικοκυρές στο Ζαγόρι, αλλά και σε άλλα μέρη, ασχολούνται με τους τραχανάδες. Ενωώ ότι ασχολούνται με την παρασκευή τραχανά, που λογαριάζουν ότι χρειάζεται για το σπίτι και πιθανόν και για κάποιον προσφορά σε συγγενείς ή και φίλους. Και φυσικά περιμένουν αυτή την εποχή, γιατί υπάρχει το γάλα σε αφθονία, είναι περίοδος νηστείας και κάνει ζέστη για να τον ξεράνουν. Πολύς νοικοκυρές περιμένουν να περάσουν να καταργήσουν την παραδοσιακή πρωτεύουσα του Ζαγορίου και να προκαλέσουν και τη διατήρηση σε δυο και τρεις Δήμους!!!

Επανερχομαι όμως μετά από αυτή την παρένθεση και θέλω να επισημάνω, ότι, χάρη στη γεωγραφική θέση κι όλα αυτά τα χαρίσματα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος οι Κήποι πάντοτε θα κατέχουν ξεχωριστή θέση μεταξύ των Ζαγοριοχωριών.

Να μην ξεχάσω να αναφερθώ απέναντα δρυοδάση που περιβάλλει το χωριό κι εξαπλώνονται παντού μέχρι τον ορίζοντα γύρω στους λόφους στις χαράδρες, σ' τα Γκρούμερα και Πολυγένεια, στην Πιτσούνα και τη Μεσιάρρα και δεν αφήνουν σκόνη τόπο.

Αρκούδες, ζαρκάδια, αγριογούρουνα, αγριόγατοι, βιβρίτσες, γελίνας αναριθμητές, λίγοι λαγοί (που έφαγαν τα νυκτερινά φανάρια), γλάδες χελιδόνια τριών ειδών, δαμάσκι, πουλιά (όχι πολλά σήμερα), δαμάσκι στην περιοχή των δασών του χωριού.

Ακόμη ν' αναφέρω ότι στο χωριό λειτουργούν τώρα δυο ξενώνες: ένας επισκευάζεται, συμπληρώνεται κι εκσυγχρονίζεται σε πρότυπο, ενώ ο τρίτος κατασκευάζεται κι αλλάζει γραμματισμό και τα ζυδαρισμένα του «Παύλου» και του «Μιχάλη» σφύρουν τέλεια παραδοσιακά έλματα και πίτες Ζαγορίσιες. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που έρχονται στους Κήπους για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

ΑΘΗΣΑ για το τέλος αυτής της ριχαφής και του σχολιασμού κι ακόμη, πολύ σπουδαίο, που αφορά μέλλον των Κήπων. Πρόκειται για το έχετε υποτιμεί για το χωριό, το έχετε αποστείλει σε περιφέρεια και ενδιαφέρον, αυτό που αν δεν δείτε δεν θα πειθείτε περί πόνου και πόνου για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

ΑΘΗΣΑ για το τέλος αυτής της ριχαφής και του σχολιασμού κι ακόμη, πολύ σπουδαίο, που αφορά μέλλον των Κήπων. Πρόκειται για το έχετε υποτιμεί για το χωριό, το έχετε αποστείλει σε περιφέρεια και ενδιαφέρον, αυτό που αν δεν δείτε δεν θα πειθείτε περί πόνου και πόνου για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

ΑΘΗΣΑ για το τέλος αυτής της ριχαφής και του σχολιασμού κι ακόμη, πολύ σπουδαίο, που αφορά μέλλον των Κήπων. Πρόκειται για το έχετε υποτιμεί για το χωριό, το έχετε αποστείλει σε περιφέρεια και ενδιαφέρον, αυτό που αν δεν δείτε δεν θα πειθείτε περί πόνου και πόνου για να γευθούν τις πηγαϊνές πίτες του Παύλου και το ριζικό της τρυσοσαλάτας του Μιχάλη.

Μεταξύ των άλλων στην παράγραφο 33 του κειμένου αυτού με τίτλο «Πολιτικά έργα» αναφέρεται ως έργο του προγράμματος LIFE και «η συντήρηση και διατήρηση της πόρτας και του καμπαναριού του Μοναστηριού Σπηλιώτισσας».

Ως μέλος του Δ.Σ. του συλλόγου «Ένωση Αρίστης - Βίκου Ζαγορίου» (που εδρεύει στην Αθήνα και έχει ως μέλη του όσους κατέγονται από την Κοινότητα Αρίστης και κατοικούν στην Αθήνα και στην ευρύτερη περιοχή της) θα ήθελα να σημειώσω ότι το έργο της αποκατάστασης - αναπαλάωσης της μονής Σπηλιώτισσας έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία του συλλόγου μας και τη γενναία συμβολή, οικονομική και άλλη, όλων των μελών του συλλόγου και των συγχωριανών μας.

Με ενεργειές μας χρηματοδοτήθηκε η σύνταξη της σχετικής μελέτης και ξεκίνησε το έργο με την πλήρη, φυσική, κάλυψη και επιβλέψη της θης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων (1994).

Πέρα από τα συγκεκριμένα χρηματικά ποσά από συγχωριανούς και φίλους (επεπρόσθετα τα 4 εκατομμύρια), η κύρια χρηματοδότηση του έργου προήλθε από:

1) Πιστώσεις του Υπουργείου Πολιτισμού (1994,8 εκατομμύρια).
2) Επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (1996,12 εκατομμύρια περίπου) και
3) Επιχορήγηση από το πρόγραμμα INTERREG II που διαχειρίζεται το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (1998,70 εκατομμύρια).

Από όλα νυναιώς κι μέχρι τώρα εργασίες που έγιναν στο μοναστήρι της Σπηλιώτισσας, περιλαμβανομένων φυσικά και των εργασιών αναστήλωσης του καμπαναριού του, χρηματοδοτήθηκαν και χρηματοδοτούνται από τα ποσά που προανέφερα. Το πρόγραμμα LIFE να δώσει συγκεκριμένα στοιχεία για την «συντήρηση και διατήρηση της πόρτας και του καμπαναριού» από το πρόγραμμα LIFE. (Τι έγινε, τότε, ποσό που διατέθηκε κλπ.).

Ευχαριστίες για τη φιλοξενία
Χρήστος Γκούδης

Κώστας Δημ. Χριστοδούλου
(Από το Μικρό Πάπυρο)

Ο ΤΡΑΧΑΝΑΣ

τον τραχανά εκείνα τα παλιά κι ευλογημένα χρόνια.

Από μέρες διάλεγε το καλύτερο σιτάρι, συνήθως «κουτρούλια» που το λέγαμε. Το καθαρίζει, το κοσκινίζει και το έβαζε σε καθαρή πάννη σασκούλα.

Στη συνέχεια ένα προί πηγαίναμε στο «Κοθράτ'κο», στα Κριόκουρα του Μικρού Πατίγκου, όπου η Κατίνα είχε τα πιο καλά «χειρόμυλα» (μικρές στρογγυλές μυλόπετρες) και τα τοπο-

το πάνω μέρος της και σε μια γρεντιά της οροφής της εξώπορτας.

Στο κέντρο της μυλόπετρας υπήρχε τρύπα, που ρίχναμε το σιτάρι. Έτσι δουλεύοντας για ώρες, αλέθαμε το σιτάρι σε ένα μίγμα από χονδρόκοκκο μέχρι αλεύρι. Αυτό είχε μια σκοπιμότητα για να χυλώνει ο τραχανάς κατά το βράσιμο.

Η δεύτερη φάση ήταν το βράδυ, που η μάνα μας «έπνιγε» τον τραχανά

θετούσαμε στην εξώπορτα σε γνωστή κατάλληλη θέση.

Στη συνέχεια γυρίζαμε κυκλικά την αποπάνω μυλόπετρα με το ξύλο που ήταν στηγμένο σε μια τρύπα από

στο ξύλινο σκαφίδι με γάλα φυσικής θερμοκρασίας, άβραστο και τον ζύμωνα αρκετά, ώστε να εμποτιστεί όλη η μάζα καλά. Έτσι έμεινε μέχρι το πρωί και ωριμάζε.

Το γάλα, από τα γίδα μας, το μάζενα από 2-3 μέρες ή και περισσότερες, και το άφηνε να «κορφιάσει», ώστε να είναι ξινό για να είναι πιο νόστιμος ο τραχανάς.

Τώρα το «ζαγορίσιο» τραχανά, φιλό ή χονδρόκοκκο, ανάλογα τι θέλουμε, τον αγοράζουμε από την Ζαγορίσια

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

Το επιχειρηματικό δαιμόνιο του Ηπειρώτη που εγκατέλειψε την επιστημονική του καριέρα προς χάρι μιας πολλές καλής επαγγελματικής σταδιοδρομίας, βοήθη για άλλη μια φορά την εκ-

φραση στο πρόσωπο του Ζαγορίσιου (Α. Σουδενά) κ. Παπαρούνα, ο οποίος έστησε και κάλυψε να κάνει ένα από τα πρώτα ονόματα των καλών Αθηναίων εστιαστών το δικό του «Σημείο».

Σ' ένα παλιό αγγονικό πείσω από την Ακρόπολη έδωσε στα όνειρά του σάρκα και οστά κι έφτιαξε μια επιχείρηση πολύ πετυχημένη και με λαμπρό μέλλον.

Η αγάπη του για την υψηλή μαγειρική και η γνώση του για τα αγνά προϊόντα και αγαθά της Ηπειρωτικής μάνας γης τον ανέδειξαν σε σπουδαίο σερβιτόρο που ετοιμάζει εξαιρετικές σπεσιαλιτέ οι οποίες σεβίζονται καταπληκτικά μέσα σε πανέμορφο ντεκόρ.

Γι' αυτό το «Σημείο» τιμάται από υψηλές προσωπικότητες, πολιτικούς, διανοούμενους, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες και βέβαια από πάρα πολλούς Ηπειρώτες.

Στη φωτο ο κ. Παπαρούνας με τον γνωστότατο ποιητή και στιχουργό (Ηπειρώτη) κ. Μιχάλη Γκανά.

Φωτό Κ.Δ.Χ.

«Βρύσες, πηγάδια, οβίρες, ένα ποτάμι σαν του βοδιού το μάτι και μια λίμνη σαν κόρη του βουνού» της Ελένης Σκούρη

Δεν είναι, να πεις, και πολλά τα νερά από τούτη τη μεριά της Αστράκας που σκέπει το χωριό μου, όπως είναι από την άλλη, την πίσω που τρέχουν με βουητό στα σοκάκια του χωριού με το ανάλογο όνομα: Βρυσόχωρι.

Είναι τόσα όσα χρειάζεται για να πορεύονται οι άνθρωποι, τα σπύτια, να ξεδιψούν οι πεζοπόροι απ' τα κανούλια, να ποτίζονται τα ζωντανά στα βουνά, να κλυμάνε οι νιοί στις οβίρες, να πρασινίζει ο τόπος, να 'φχαριστιέται η ψυχή στο κελάρισμά τους και τα μάτια στο αντίκρυσμα ενός ποταμιού «σαν το μάτι του βοδιού» και μιας λίμνης σαν «κόρη οφθαλμού».

Είναι τα νερά που μου τραγούδησαν τα πρώτα χρόνια της ζωής μου, που με ξεδιψάσαν απ' τα παιδικά τρεχάματα, που μου καθάρισαν το νου.

— Είναι ένα ποτάμι που έρχεται απ' τη βαθεία χαράδρα που ζώνει τον τόπο μου, τον δένει με πέτρινα γεφύρια, που «προσκυνάει» μοναστήρια, που κουβαλάει ιστορίες παλιές και τις διηγείται σε πανύψηλα πλατάνια, πλάθει ακόνια, τρέφει ασημένιες πέστροφες και που κάποτε αγαπήθηκε από μια βασίλισσα ξενοφερτή και ιδιόρρυθμη.

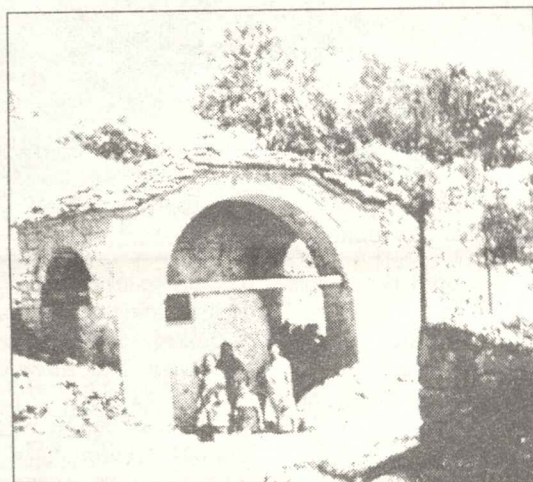
Αυτό το ποτάμι το λένε το καθαρότερο της Ευρώπης, το χαζεύουν άνθρωποι κι άνθρωποι, αλλά αυτό αδιάφορο κυλάει αέναα τα νερά του και κάπου ανταμώνει τον αδελφό του Αώο και φτάνουν μαζί στη γαλάζια θάλασσα, πέρα, εκεί απ' την Αλβανία.

Είναι μια βρύση ξακουστή, κάτω από ισκιερό πλατάνι, με δυο πέτρινα κανούλια κάτω από θολωτή κάμαρη, μ' ένα εικόνισμα αγίου πάνω της, μ' ένα τραγούδι να την τραγουδάει και μ' ένα χορό περίτεχνο, δύσκολο, γυναικείο. Είναι ο παππούς μου που αγάπησε τη βρύση αυτή και που ως τα τελευταία του πήγαινε κάθε απόγευμα ν' ανάψει «τα καντήλια» στον άγιο, να πιεί νερό κι ακουμπισμένος στη γκλίτσα του να πει δυο κουβέντες με το Θεό: Αυραγάνιος.

Είναι και νερά καθαρά και γάργαρα που κατεβαίνουν απ' τα σπλάχνα του βουνού και μέσα από πέτρινα σκαλιστά κανούλια, μεταλλικών σωλήνες και βαθεία στόματα ηγαδιών ποτίζουν κήπους, δέντρα, λουλούδια, μπαίνουν στα σπύτια, κατεβαίνουν σε λάκκους, άλλους μικρούς και χαρούμενους, άλλους

ορμητικούς και βίαιους, ανασταίνουν τη ζωή, κι αυτή με τη σειρά της δίνει πολλών λογίων καλά, για να κατηφορίσουν τέλος και να ανταμώνουν το ποτάμι αφού χαϊρετίσουν τα χαλάσματα σήμερα ενός παλιού νερόμυλου. Είναι βρύσες και πηγές με περιέργα ονόματα σαν την Κουσαία, τα Κρυάκορα, την Αμερούδα, τη Μάννα. Η κάθε μια με τη δική της ιστορία, τι στόματα δεν ξεδιψάσαν στις βρύσες αυτές!

Κι αν η Κουσαία ήταν αυτή που στην Κατοχή έκανε, με τη δύναμη του νερού της να λάμπει το χωριό και με τη συμβολή ασφαλώς του δάσκαλου του Βάσου Σιόλα, η μάννα ήταν αυτή που μας δρόσιζε με το νερό της

Η βρύση στο Σιόποτο

που κατεβαίνει απ' τις «λουλάδες» πριν ακόμα τα ψυγεία έρθουν να προστεθούν στα μαγειριά μας.

Κάθε Σαββάτο απόγευμα, καλοκαίρι με ζέση μ' ένα πράσινο ποτιστήρι κουβαλούσα νερό δροσερό απ' τη «Μάννα» για το σπύτι, για τον καφέ και το γλυκό του πατέρα μου που είχε έρθει απ' την Κόνιτσα. Κι η παιδική μου φαντασία κάλπαζε κι έλεγα ότι πέρα απ' τη «Μάννα», στις δυο βρύσες που τις λέμε η Πηγιάδα και στις σπηλιές στον πίσω λάκκο, στο δρόμο για τη μεγάλη χαράδρα (έλεγα) (ότι) εκεί είναι νεράδες και ζωτικά, δαίμονες και ζούδια μιας και η λαϊκή παράδοση σε νερά και σπηλιές τα τοποθετεί. Μια φορά μάλιστα σαν κάτι να είδα, σαν μια σκιά να χάνεται χοροηδώντας.

Είναι ένα ηγαδί πέτρινο, βαθύ, φοβερό, στην είσοδο ενός αρχοντοσπιτιού, σήμερα βωβού και έρημου του Πρωτοσύγκελου εί-

ναι, του Κώστου Κατή που ήταν το ψυγείο μας πριν έρθει το ρεύμα, και στον τενεκέ-νιο κουβά του (σιούγκλο τον λέμε) πάγωναν καρπούζια και μπύρες.

Είναι ένα νερό που κατεβαίνει απ' το βουνό και ανάμεσα από πλάκες κάτασπρες κι αστραφτερές σκάβει οβίρες όπου κάποτε γυναίκες με ξύλινους κόπανους έπλυναν ρούχα, τ' άπλωναν στον ήλιο να στεγνώσουν κι έπαιρνε ο τόπος χρώματα: κόκκινο, γαλάζιο, πράσινο. Τώρα πολύχρο πλήθος κάνει βουτιές στις οβίρες και λιάζεται γυμνό στις ίδιες πλάκες: Ρογκοβό.

Είναι μια γαλάζια, γαλαζοπράσινη για την ακρίβεια νινελιά σ' ένα γυμνό, μάλλον γκριζό τοπίο, ψηλά, πολύ ψηλά, κοντά στον ουρανό. Είναι μια λίμνη σαν κόρη των βουνών. Ένας πασάς προσπάθησε κάποτε να την κατακτήσει. Αντάρτες δροσίστηκαν στα νερά της. Σήμερα την απολαμβάνουν τουρίστες κι αειτοί πλένουν τα φτερά τους στις όχθες της. Κι αυτή, σιωπηλή και μυστηριώδης αγναντεύει τη δίδυμη αδελφή της απέναντι βουνό και κρατάει καλά τα μυστικά της ύπαρξής της: για κάτι δράκους, λένε, που μάλυναν κι ο ένας έριχνε πέτρες και ο άλλος κούτσουρα και πάει λέγοντας: Δροκόλιμνη.

Ο Βοϊδομάτης, ο Χούχλακας, το Σιόποτο, η νυφίτσα, το αγκάθι, η γκούβα, το Ρογκοβό, η Βρύση, (έτσι απλά), ο Αυραγάνιος, τα Κρυάκορα, η μάννα, τα ηγαδιά, η καμάρη, ο τράφος, η κ'ρούνα, η σιδερόβρυση, η Δρακόλιμνη: νερά του τόπου μου, οι θάλασσες των πρώτων χρόνων μου, νερά που κυλούν αδιάφορα για το ό,τι ανθρώπινο συμβαίνει γύρω τους.

Νερά που κουβαλάνε και παίρνουν για πάντα μαζί τους τους ήχους του τόπου μου και των ανθρώπων μου, νερά της ζωής μου, της πιο ωραίας εκεί, νερά που δροσίζουν τη μνήμη μου, νερά καθάρια, νερά χαρούμενα.

— Στο Πάπιγκο στο μαχαλά είναι μια κρύα βρύση 'ποιος έχει ντέρτι στην καρδιά να 'ρθει, να πιει, να οβήσει.

Ελένη Σκούρη

Πάπιγκο - Αύγουστος 1998

«Την Ερασμίαν και μίαν καλύβην» της Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Στην είσοδο κάθε χωριού στις άκρες δεξιά κι αριστερά, εκεί που ο αέρας το πιάνει περισσότερο, σ' όλα τα Ζαγοροχώρια θα βρεις καλύβες κι αλώνια.

Αλώνια πλακοστρωμένα με μεράκι και τέχνη, μ' ένα χαμηλό πεζούλι ολόγυρα, και το «στρουίρα» στη μέση.

Διπλά υπάρχει πάντα μια καλύβα με πόρτα και σκαλοφρύδα, ανταβάνιστη για να χωράει πολύ «ζαϊρέ», καλοπλακισμένη στο πλάτωμα.

Εκείνες οι καλύβες στον Αη Θανάση στο Τσερβάρει γειτονιά ολόκληρη, σε προκαλούν και σε καλωσορίζουν. Κι οι άλλες στα Πάνω Σουδενα δεξιά κι αριστερά σαν πύργοι, φυλαχτάδες, κι αλώνια με περίσια τέχνη χτισμένα, ριζωμένα λες πάνω στα μάρμαρα, ολοστρόγγυλα, καλογραμμένα, φαντάζουν σα χελιδονοφωλιές.

Αλώνια και καλύβες, τόποι γεμάτοι μνήμες, τ' δεν έχουν να μας διηγηθούν;

Ο κόπος, ο μόχθος όλης της χρονιάς στην κορύφωσή του. Η ώρα της συγκομιδής, η καλύτερη ώρα.

— Μεσοκαλόκαιρο ταξίδευε το φεγγάρι μεσοπέλαγα τις νύχτες στον κατακάθαρο ουρανό. Τη μέρα το τζιτζίκι σε ξεκούφαινε κι η κάψα έκανε τα κορμιά να λάμπουν απ' τον ιδρώτα καθώς ο ήλιος πυρωμένος έστελνε τις ακτίνες του ανελέητα σ' ανθρώπους, σπαρτά και ζώα.

Τα δεμάτια με τα χρυσά στάχυα σπιθαγμένα στην καλύβα έτοιμα για την τελευταία πράξη.

Στο πλακόστρωτο αλώνι καλοκουπισμένο από βραδές, λύνονταν τα δεμάτια και στρώνονταν τα στάχυα. Τα ζώα ξεκούραστα και καλοταϊσμένα δένονταν με μακριά τριχιά απ' το στρουίρα που το πεζούλι κι άρχιζε το γύρισμα. Ο νοκοκύρης μ' ένα καμτσάρι (πετραδάκια) ανάγκαζε τα ζώα «τα μπιμπιλία» να γυρνούν τρέχοντας γύρω γύρω μαζεύοντας την τριχιά στον στουίρα. Ύστερα άλλαζαν, η τριχιά ξετυλιγονταν και ξεμάκραινε και πάλι απ' την αρχή όλη τη μέρα ως τ' απόγευμα ώσπου να τριφτούν όλες «οι ψάνες» (τα στάχυα) και να «βγει» τ' αλώνι.

Κι όπως κάθε δουλιά ήταν αφορμή για παρέα έτσι και το αλώνισμα. Μέρα γιορτής, όλο το χωριό στο πόδι άλλοι για βοήθεια κι άλλοι για κουβέντα.

Τραγούδια, γέλια, «σιαχλίκια» και προξενέματα και κρυφοί έρωτες και λαβωμένες ματιές.

Το μεσημέρι έρχονταν κι η νοικοκυρά με το κουμάντο της. Ντοματοσαλάτα στη λίμπα με ξύδι, μπιριάκι καλό λαδωμένο, «νταβά» με ρύζι και πίτα συνήθως κοκοθόπτα, να τρέμει απ' το ζαϊρέ. Φαγοπότι, ευχές και «τ' χρον διπλά» ανοιχτή καρδιά, γάργαρα γέλια. Στον ίσκιο κι η σαρμανίτσα.

Κατά το απόγευμα όταν τα ζώα ιδρωμένα και αποκαμωμένα τραβούσαν για το σταύλο τα «θκούλια» έσπρωχναν τα άχυρα στην καλύβα και «τα θκράνια» μαζευαν τον καρπό σωρό γύρω στο στρουίρα κι άρχιζε το λήξιμα. Καθώς η ώρα περνούσε, η κούραση βάραινε κορμιά και χέρια που πηγαίνονταν ασταμάτητα με την λαχτάρα της προσμονής. Έπρεπε ο καρπός να καθαρίσει από τ' «άγανα». Εδώ δεν αρκούσαν τα χέρια, έπρεπε να βοηθήσει κι ο αέρας. Τις φορές που τύχαινε να μη φυσάει περίμεναν μια και δυο μέρες στις καλύβες ούριο άνεμο. Σκληρή ζωή, κι αξέχαστες μνήμες που μας συνοδεύουν, σαν πολύτιμο φορτίο — ο κόπος, ο μόχθος, ο ιδρώτας από τα χαράματα ως τη νύχτα, η αγωνία αν θα βγει το ψωμί της χρονιάς, έκανε τους γονείς να ζητούν απ' τα παιδιά του να φύγουν μακριά «απ' τ' φτώχεια και το μπιρμπιλισμό, να μαθς γράμματα να γένς άνθρωπος», και να τα ξεπροβοδίζουν φεύγοντας μ' εκείνο το μοναδικό, το σπαραχτικό. «Τσι κει, τσι κει, οχ τσι δω».

Κι έτσι ρήμαξαν και χορτάρισαν τ' αλώνια, ερείπωσαν οι καλύβες, βουβάθηκαν οι στρουίρες. Ο κισός χώνει ανενόχλητα τα πλοκάμια του στους γερμένους τήλους, οι πλάκες στις σκεπές ροβόλησαν, και κάμποσα φύλλα τσίγκου γυαλίζουν από μακριά. Όλο και κάποιος θα ξεπλακιάσει τα αλώνια, θα πάρει κανά καπάκι απ' τα πεζούλια για το σπύτι του. Χώροι που θάπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέοι αφού εκεί παιζόταν η τελευταία πράξη της σιτοκαλλιέργειας.

Περνώντας τώρα από κει λες κι αντηχούν στ' αυτιά σου, «ρίου ρίου» με τα «πράματα» (ζώα) και

κολοτούμπες στις καλύβες με τ' άχυρα και τραγούδι. Σήμερα πως να τραγουδήσεις με την θεριστική ή την πατόζα, τις μηχανές που λιγαστές κι αυτές μουγκρίζουν στον κάμπο και βρωμάνε πετρώλειο!

Μνήμες ατέλειωτες και πόνος για την ερμιά και την εγκατάλειψη. Πριν λοιπόν ξεπουληθεί σε ξένους κι «άπορους» ανθρώπους κι η τελευταία καλύβα και το τελευταίο αλώνι ας σκεφτούμε μήπως υπάρχει τρόπος, μια μικρή έστω ελπίδα, να τα αναστήσουμε.

— ΚΑΛΥΒΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, να η πρότασή μου. Κάθε καλύβα και μια κατοικία κάθε αλώνι και μια αυλή μια «πόρτα». Αλώνια και καλύβες ζώνουν όλα τα Ζαγοροχώρια. Ας τις κάνουμε γειτονιές ολόκληρες από φίλους, ξένους, περαστικούς που θέλουν ν' ανασάνουν τον αέρα μας, να χορτάσουν τις ομορφιές του τόπου μας, να ξεκουραστούν. Που ψάχνουν κάτι το ξεχωριστό, το ιδιαίτερο, το μοναδικό, το ήσυχο.

Να τι ονειρεύομαι, και δεν είμαι η μόνη, κάπως έτσι τον βλέπω τον τουρισμό στο Ζαγόρι μας, μικρό, διακριτικό, αθόρυβο, πρωτόγονο θάλαγα, και σας το καταθέτω σε ειδικούς τεχνοκράτες, και σε μη ειδικούς ρομαντικούς και κυρίως αθεράπευτα πατριδολάτρες Ζαγορίσιους.

Ένα δωματάκι όλο κι όλο η καλύβα σου σεβαστάμενο πιντάκάθαρο με «μαγειριό» και «αναγκαίο».

Ένα σιδερένιο κρεβάτι με κρεβατόγυρο κι αντραντέδες στα σεντόνια, και στον κεφαλάριτο ειδικόνισμα με το καντήλι. Ψάθινες καρέκλες κι ένα σιδερένιο τραπέζι ή «σφράς» μ' ένα μπουκάλι rakί και κάμποσα ρακοπότηρα. Ένα καφουκί με μονάτο καφέ κι άσπρη γιαιστερή ζάχαρη, ένα φριφρι με γλυκό ή τρίγωνο λουκούμι ρε μύγδαλο.

Το ψυγείο σε μια άκρη με ξυνογάλο, φρέσκα αυγά, τυρί και βούτυρο (σπάνιο είδος) και τυλιγμένο σε καθαρή πετσέτα ζιμωτό ψωμί ή κλούρα.

Απ' έξω το πέτρινο αλώνι αυλή και κήπος, όροσα και ξεκούραση με τις μολόχες και τη λεβάντα στους ομορφοβαμένους τενεκές, δυο τρία σκαμνάκια αραγμένα και τριγύρω το χαμηλό πεζούλι με την ξύλινη πορτούλα, φταί-

χτης του παραδείσου σου. Σε μια σκαλοφρύδα λίγα βιβλία για το Ζαγόρι μας, κι είναι πολλοί οι Ζαγορίσιοι λογοτέχνες έτσι για να μαθαίνουν και οι περαστικοί τον τόπο μας.

Όλα δικά σου τόσο λίγα και τόσο πολλά. Ολόκληρη γειτονιά, ολόκληρος κόσμος και μαζί και μόνοι. Κι ας την διαλέξει καθένας όπως τη θέλει ανεμοδαρμένη ή απάνεμη.

Στην καλύβα έχεις την αίσθηση του σπιτιού. Μπορείς να μπεις και να βγεις όποτε θέλεις. Να ξυπνήσεις απ' τα χαράματα και να μετράς τ' άστρα ως το ξημέρωμα.

Να τραγουδάς κάτω απ' το φεγγάρι ή να κυνηγάς σαν παιδί κολοφωτιές στ' αλώνι σου! Να κυκλοφορείς ντυμένος όπως θέλεις, πρόχειρα, αμακιγιάριστος και χωρίς το μασελάκι σου κι όχι καθώς πρέπει όπως στους οργανωμένους ξενώνες. Να μπορείς να κάνεις φιλιές μ' όποιους ταιριάζεις, στη διπλανή καλύβα ή στον άλλο μαχαλά, όχι με το συγκατοικο όπως στην πολυκατοικία που ζεις.

Ξέρεις τι θα πει να βλέπεις ένα κομμάτι ουρανού δικό σου, με μιαπαρέα άστρα κατάδικά σου, να σου χαμογελούν σένα αποκλειστικά, πάνω απ' το κεφάλι σου, να φέγγουν μόνο για σένα πάνω από τ' αλώνι σου, να ξεκάβονται διάττοντες στο δικό σου μικρό ουρανό!

— Να περνά τ' αεράκι μέσα απ' τ' ανοιχτό παραθύρι σου και να σου φέρνει μυρωδιές κι αηδονογαλιές και κουδούνίσματα και ήχους μυστικούς των ζουζουνιών που γυροφέρνουν στα πόδια σου!

— Ας ζωντανέψουμε τις καλύβες και τ' αλώνια μας κι ας νυμίσουν τα χωριά μας τέτοιες ομορφές, πέτρινες χελιδονοφωλιές.

— Κι ας έρθουν διαβατικά πουλιά οι ξένοι μας, οι φίλοι μας να τις γεμίσουν για λίγο κι ύστερα ας πετάξουν γι' αλλού. Σίγουρα θάβαν ότι καλύτερο στη μικρή ή μεγάλη φυγή τους και σίγουρα του χρόνου θα ξαναγεμίσουν σαν τα χελιδόνια στη φωλιά τους.

— Η κάψα τ' Αλωνάρι με ζάλισε κι ονειρεύομαι; Ίσως.

Τι θάβαν η ζωή χωρίς όνειρα και τι περισσότερο θα μπορούσε να επιθυμήσει κανείς παρά την Ερασμίαν και μίαν καλύβην.

ΖΑΓΟΡΙ - ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1998

Δημοσιεύουμε παρακάτω τα ονόματα των υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων, όλων των συνδυασμών των τριών Δήμων του Ζαγορίου, όπως ανακηρύχθηκαν, αντίστοιχα, με τις υπ' αριθ. 318/98, 330/98 και 342/98 αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, καθώς και τα ονόματα των υποψηφίων Προέδρων των δύο Κοινοτήτων του Ζαγορίου, ήτοι: Βωβούσας και Παπίγκου.

1. ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Α. Συνδυασμός με το όνομα «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ» και με έμβλημα «ένα έλατο»

ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Κωνσταντίνου, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΛΑΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Δημητρίου ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΗΛΙΑΣ του Χριστόδουλου ΕΞΑΡΧΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Γεωργίου ΖΑΒΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ του Κωνσταντίνου

ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του Νικολάου ΚΑΤΣΕΦΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Αριστείδη ΚΙΤΣΙΟΣ ΗΛΙΑΣ του Δημητρίου ΜΙΓΚΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Γεωργίου ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ του Γεωργίου ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του Χρήστου

ΠΕΡΙΣΤΕΡΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ του Γεωργίου ΣΑΚΚΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ του Κωνσταντίνου ΤΟΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αθανασίου ΤΣΟΥΠΙΝΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Αθανασίου

Β. Συνδυασμός με το όνομα «ΕΝΩΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ» με έμβλημα τρεις ομόκεντροι κύκλοι που στο κάτω μέρος τους υπάρχει μία λωρίδα. Στον εσωτερικό κύκλο είναι τοποθετημένο ένα δένδρο και επάνω σε αυτό ο αριθμός 21. Εξωτερικά και ομόκεντρα των κύκλων αναγράφεται το όνομα του συνδυασμού.

ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ του Χρήστου, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΖΙΑΚΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑ του Χριστόδουλου ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του Χρήστου ΖΟΜΠΡΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ του Βασιλείου ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Χρήστου

ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Βασιλείου ΚΩΤΣΙΑΣ ΠΕΤΡΟΣ του Ευαγγέλου ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Αναστασίου

ΜΟΤΣΗ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ του Ευσταθίου ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Ιωάννη ΠΑΠΑΤΟΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Αποστόλου ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ του Θεοχάρη ΡΑΠΤΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ του Βασιλείου ΡΙΖΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του Ιωάννη

ΣΙΑΜΕΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ του Δημοσθένους ΤΣΟΥΠΙΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του Σωτηρίου ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ του Στεφάνου

Γ. Συνδυασμός με το όνομα «ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ» και με έμβλημα «θέλος με ανοδική πορεία που περιβάλλει δάσος»

ΡΟΥΣΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Παναγιώτη, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΓΙΩΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ του Κωνσταντίνου ΖΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Βασιλείου ΖΟΥΜΠΟΥΛΗ-ΖΩΜΠΡΑ ΚΟΥΛΑ του Αθανασίου

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Κωνσταντίνου

ΚΑΝΑΒΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Αθανασίου ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Ιωάννη ΜΑΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Γεωργίου ΜΙΓΓΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Ιωάννη ΝΤΕΛΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Κωνσταντίνου ΡΙΖΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του Παντελή ΤΣΕΛΕΤΑΣ ΗΛΙΑΣ του Θεοχάρη ΤΣΙΟΥΠΙΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Αθανασίου

2. ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Α. Συνδυασμός με το όνομα «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ»

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ του Σπυρίδωνα, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΚΟΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αναστασίου ΒΑΣΔΕΚΗΣ ΚΩΝΝΟΣ του Γεωργίου ΖΑΡΚΑΔΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Ελευθερίου ΖΙΝΔΡΙΑΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ του Γεωργίου ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ του Γεωργίου ΚΛΟΥΜΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Σταύρου ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΜΙΧΑΗΛ του Δημητρίου ΜΠΟΥΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Γεωργίου ΝΕΣΣΕΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ του Ηλία

ΞΑΝΘΟΣ ΚΩΝΝΟΣ του Παναγιώτη ΣΙΟΥΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Αποστόλου ΣΤΕΡΙΟΠΟΥΛΟΣ ΖΩΗΣ του Γερασίμου ΤΣΙΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Στεφάνου ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΝΗΣ του Ιωάννου

Β. Συνδυασμός με το όνομα «ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ» και με έμβλημα το τρίτοξο γεφύρι πλακίδια-Κουκουλίου

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Θεοφάνη, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΣΔΕΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Ναπολέοντα ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΟΝΩΡΑ του Στεφάνου ΓΙΑΚΟΥΜΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ του Μιχαήλ ΖΑΜΠΑΚΟΛΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ του Χρήστου ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ του Φιλίππου ΚΑΠΕΛΛΙΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ του Σπυρίδωνα ΚΑΨΑΛΗΣ ΒΥΡΩΝ του Κων/νου ΚΟΛΑΚΕΣ ΜΙΧΑΗΛ του Θωμά

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ του Χρήστου ΤΖΙΟΒΑΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ του Παναγιώτη ΤΖΙΟΜΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Κων/νου ΧΑΡΙΣΗΣ ΚΩΝΝΟΣ του Ανδρέα

Γ. Συνδυασμός με το όνομα «ΖΑΓΟΡΙ 2000»

ΔΟΥΒΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Βασιλείου, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΛΕΚΟΣ του Θεοδώρου ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Ευαγγέλου ΚΑΡΠΟΥΖΗΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ του Αλκιβιάδη

ΚΟΝΤΟΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑ του Γεωργίου ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Ευσταθίου ΜΑΝΘΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΙΟΣ του Ματθαίου ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ του Μιχαήλ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ του Ματθαίου ΠΑΠΙΓΚΙΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Παναγιώτη ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ του Θεοχάρη ΤΣΟΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Ανδροκλή ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΜΙΧΑΗΛ του Ιωάννη

3. ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΗΣ

Α. Συνδυασμός με το όνομα «ΖΑΓΟΡΙ» ΣΟΥΚΟΥΒΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αποστόλου

Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ του Ιωάννου ΒΑΚΑΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Κωνσταντίνου ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ του Λάμπρου ΓΚΡΟΥΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αθανασίου ΓΟΓΟΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Δημητρίου ΓΟΓΟΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Χρήστου

ΓΡΙΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Λεωνίδα ΚΑΛΥΒΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Δημητρίου ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑ του Αλεξάνδρου ΜΥΡΙΟΥΝΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ του Μάνθου ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ ΜΙΧΑΗΛ του Ιωάννου ΤΖΙΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Χαράλαμπος ΤΖΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του Δημητρίου ΤΣΙΜΗΣ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ του Βασιλείου ΦΙΤΣΙΟΥ ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΑ του Ηλία

Β. Συνδυασμός με το όνομα «ΕΝΩΤΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ» και έμβλημα τρίτοξο γεφύρι

ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του Περικλή, Υποψήφιος Δήμαρχος

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Ιωάννη ΒΑΣΔΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Γεωργίου ΔΕΡΕΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ του Δημητρίου ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Χρήστου ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του Γεωργίου ΚΟΝΤΟΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Σπυρίδωνα ΛΩΛΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ του Κων/νου ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αντωνίου ΜΗΤΣΙΜΑΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Ποσειδώνου ΜΠΟΥΛΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ του Γεωργίου ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ του Κων/νου ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ ΕΥΦΗΜΙΑ του Αθανασίου ΣΙΑΜΠΙΡΗΣ ΚΩΝΝΟΣ του Ευαγγέλου ΤΣΟΥΜΑΝΗ ΑΜΑΛΙΑ του Ανδρέα ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΑΡΗΣ του Γεωργίου

4. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΩΒΟΥΣΑΣ

Α. Συνδυασμός με το όνομα «ΒΩΒΟΥΣΑ ΕΛΠΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ», με υποψήφιο Πρόεδρο τον Βραζιλιάνο Ιωάννη (έδρα Ηγουμενίτσα).

Β. Συνδυασμός με το όνομα «ΕΝΩΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ» και με υποψήφιο Πρόεδρο τον Σταγκογιάννη Αθανάσιο.

5. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΠΙΓΚΟΥ

Α. Συνδυασμός με το όνομα «ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΠΑΠΙΓΚΙΩΤΩΝ» και με υποψήφιο Πρόεδρο τον Κωνσταντίνο Χρήστο.

Β. Συνδυασμός με το όνομα «ΑΓΑΠΗ ΟΜΟΝΟΙΑ» και με υποψήφιο Πρόεδρο τον Τσουμάνη Λεωνίδα.

«Εκφραση σε Ψύλο» στο Πάπιγκο

Εκθεση Ψυχογλυπτικής του Θ. Μπαλτά

Για μια φορά ακόμα ο καλλιτέχνης Θωμάς Μπαλτάς γέμισε ευχάριστα το καλοκαίρι μας στο Πάπιγκο. Αυτή τη φορά θαυμάσαμε τα έργα του σε Ψύλο στο χώρο του Καλλιτεχνικού Δημοτικού Σχολείου Μικρού Παπίγκου.

Το σχολείο —κλειστό από το 1970 περίπου— ανακαινίστηκε πρόσφατα με δαπάνες του κληροδοτήματος «Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος» και πρόκειται στο μέλλον να γίνει μουσείο του χωριού.

Τον Αύγουστο λοιπόν γέμισε από τις ξύλινες μορφές του Θωμά Μπαλτά.

Για μένα προσωπικά —αλλά και για πολλούς συγχωριανούς μου— η συγκίνηση είναι μεγάλη κάθε φορά που μπαίνω στο χώρο αυτό: γιατί εκεί έμαθα τα πρώτα μου γράμματα απ' τους δασκάλους μου Θάλεια & Αντρέα.

Ενα παλιό Ξύλινο θρανίο με υποδεχόνταν στο διάδρομο —ίσως να καθόμουν κάποτε σ' αυτό— και στο βάθος «στενάζει» ο Προμηθέας μέσα από την Ξύλινη υφή του. Το πρώτο έργο που έβλεπε ο επισκέπτης. Στη σκάλα αντί για παιδικές μορφές μας υποδέχονταν φιλόλιγνες επιβλητικές παρουσίες με έντονα χρώματα: πορφυρό του Βυζαντίου, το σκούρο γαλάζιο, το χρυσαφί.

Στη σάλα του επάνω ορόφου δύο ενόχτες εντυπωσιακές: από τη μια πλευρά μορφές ηρώων του '21, μεγαλοπρεπείς, αυστηρές και κάπως απόμακρες κρυμμένες πίσω από το φυσικό χρώμα του Ξύλου, χωρίς φτιασίδια πρόσθετα.

Απέναντι ανάγλυφα με γυναικείες μορφές: πρόσωπα σκεπτικά, σοβαρά, θλιμμένα, δωρικά.

Στην κυρίως αίθουσα, την αίθουσα διδασκαλίας με την μοναδική θέα στα βουνά και σε όλο σχεδόν το χωριό τα περισσότερα έργα: εικόνες της Παναγίας και των αγίων, μορφές σοβαρές και επιβλητικές.

ΖΑΓΟΡΙΣΟΠΟΥΛΑ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ ΣΕ ΑΕΙ-ΤΕΙ:

Ελάτη Ζαγορίου:

Αλέξιος Ελευθ. Παπαθανασίου στη Σχολή Τουριστικών Επιχειρήσεων Ηπείρου (έδρα Ηγουμενίτσα).

Φραγκιάδες:

— Ζένου Ελένη του Ιωάννη: ΜΜΕ (Παν/μο Αθηνών)

— Κατσούρας Παναγιώτης του Νικολάου: ΤΕΙ Νοσηλευτικής Ιωαννίνων

— Παναγιώτης Κων/νος του Μιχαήλ: Σχολή Αστυφυλάκων.

Νέα του τόπου μας

Δίπλα τους γυναικείες και ανδρικές παραδοσιακές στολές: ψιλόλιγνες, χρωματιστές, χαρούμενες σε να στήσαν χορό σε κάποιο ελληνικό πανηγύρι. Στον άλλο τοίχο αισιόδοξα «κομμάτια» με θέμα «λουλούδια και πουλιά»: χρώματα της χαράς, γραμμές απαλές, κυκλικές. Τέλος η ενότητα με τις ανδρικές μορφές σκαλισμένες σε παλιό Ξύλο, που και που τρυπημένο από τον χρόνο: θύμιζαν αγίους Βυζαντινών τοιχογραφιών, πρόσωπα σύγχρονων χωρικών ή Φαγιούμ.

Ο Θωμάς Μπαλτάς όμως φυλάει στο εργαστήρι του εκπληξίες. Έργα που τα επεξεργάζεται ακόμα και που όταν και όπου εκτεθούν δεν θα περάσουν απαρατήρητα.

Εδώ και αρκετά χρόνια ζει μόνιμα στο Πάπιγκο στο υπέροχο σπίτι του και δημιουργεί. Δημιουργεί και εκθέτει και ασφαλώς τιμάει με την καλλιτεχνική του προσφορά το χωριό μας. Παρ' όλο που δεν είναι Παπιγκιώτης η ταύπισή του με τον τόπο, τους ανθρώπους και τις συνθήκες τους μας κάνει να τον νιώθουμε γνήσιο συγχωριανό μας.

Ελένη Σκούρτη

ΤΙΜΗ ΣΤΟΝ ΑΛΚΗ ΣΤΕΑ

«Ποτέ λόγια, ποτέ γράμματα πάνω στο χαρτί δεν μίλησαν μέσα μου τόσο όμορφα, όσο τα λόγια που ο

Άλκης Στέας, Νέλλη Μάνου-Στέα στην Ελάτη του βράδυ της Τετάρτης

πρόεδρος είπε απόψε για μένα, καθώς κι αυτά τα γράμματα πάνω στην πλακέτα αυτή» τόνισε ο Άλκης Στέας, όταν ο πρόεδρος Μονοδενδρίου Βασ. Ζαρκάδας του επέδιδε τιμητική

ΔΙΑΓΝΩΣΗ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΕΛΕΥΘ. (ΚΛΑΙΡΗ) Α. ΔΕΣΚΑ-ΖΗΚΟΠΟΥΛΟΥ Ιατρός Μικροβιολόγος (Βιοπαθολόγος)

Εκτελούνται μικροβιολογικές, βιοχημικές, ορμονικές, αιματολογικές, ανοσολογικές εξετάσεις

Λωδώνης 24 (έναντι Ξενία) τηλ. Ιατρείου 47.447 τηλ. οικίας 47.124

πλακέτα για την προσφορά του στο χωριό τους.

Εκπληκτος ο Άλκης Στέας, αλλά κι όλοι εμείς που βρεθήκαμε στην Ελάτη μια παρέα σε μια όμορφη συγκέντρωση την Τετάρτη το βράδυ, είδαμε τον πρόεδρο να σηκώνεται για ν' απευθύνει λίγα λόγια. Δεν γνωρίζαμε τον λόγο. «Η Κοινότητα Μονοδενδρίου θέλει να τιμήσει απόψε ένα αγαπημένο της παιδί που σ' όλη τη διάρκεια της καριέρας του και σ' οποιαδήποτε εκδήλωση, στις πολλές που έχει οργανώσει και παρουσιάσει τόσο επιτυχημένα δεν έπαψε να προβάλλει το χωριό μας, το Ζαγόρι και γενικότερα την Ηπειρο». Κάπως έτσι μίλησε ο πρόεδρος.

Και ο Άλκης Στέας, φανερά συγκινημένος είπε χαρακτηριστικά, ότι απ' όλες τις τιμητικές πλακέτες που του έχουν κατά καιρούς επιδοθεί «αυτή εδώ απόψε θα έχει μια ξεχωριστή θέση στην καρδιά μου. Μέχρι τώρα σκεφτόμουν ποια απ' όλες να τοποθετήσω σε περιόπτη θέση στο σπίτι μου. Απόψε ξέρω...

Τα χειροκροτήματα των Ζαγορίσιων που βρέθηκαν αυτό το βράδυ εκεί, κάλυψαν την παλλόμενη φωνή του.

Και η Νέλλη Μάνου, η γυναίκα που επί 22 χρόνια στάθηκε στο πλευρό του αφανής και που για κείνον και το γιο τους παράτησε μια λαμπρή καριέρα στο ποιοτικό ξένο τραγούδι, σήκωσε το ποτήρι στην υγεία του και στην υγεία όλων λέγοντας: «Εσείς μου δείξατε απόψε, πως η ζωή είναι όμορφη...».

Ο Άλκης Στέας δεν παρέλειψε να μιλήσει και για τους προγόνους του που τους οφείλει τόσα, κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στους Κατσαδημαίους.

Νάσαι καλά, Άλκη Στέα, που αυτό το βράδυ μας έδωσε αυτή τη συγκίνηση, νάσαι καλά να μιλάς πάντα, όπως εσύ ξέρεις, γι' αυτόν εδώ τον τόπο, τις ομορφιές και τους ανθρώπους του.

Α.Τ. Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» της 22ας Αυγούστου 1998

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΛΩΤΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τον περασμένο Ιούνιο έγιναν οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας Καλωτάς Αθηνών.

Τούτο συγκροτούμενο σε σώμα έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Αθηνά Καραμπάτσα Αντιπρόεδρος: Θεανώ Παλούκα Γεν. Γραμματέας: Νίκος Ραφτόπουλος Ταμίας: Γιώργος Καραμπάτσας Μέλη: α) Ζήσης Βούρης, β) Λευτέρης Δρόσος, γ) Βασιλεία Στεφάνου.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ

Στις 16-8-98 έγιναν εκλογές στον Σύλλογο του χωριού και το Δ.Σ. που εκλέχτηκε καταρτίστηκε σε σώμα ως εξής:

- 1) Κοντοδήμου Καίτη, Πρόεδρος
- 2) Ράπτης Δημήτριος, Αντ/δρος
- 3) Σακελλαρίου Άννα, Γραμματέας
- 4) Βαρζώκα Αλεξάνδρα, Ταμίας
- 5) Τόλογλου Ανδρέας, Μέλος

Η Εξελεγκτική Επιτροπή αποτελείται από τους 1) Ιωάννα Αναγνωστοπούλου, 2) Γεώργιο Παπαγεωργίου και 3) Ηλία Ράπτη.

Νέα Διοίκηση στο Μορφ. Εξωρ. Σύλ. Κ. Σουδενών

Στις 22 Αυγούστου έγιναν οι αρχαιρεσίες του Συλλόγου και το νέο Δ. Συμ/λιο, εξ ολοκλήρου από νέους του χωριού συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Τζιόβας Φάνης Αντ/ρος: Σουσιπούλου Εφη Γ. Γραμματέας: Τζιόβας Κώστας Ταμίας: Βούρδα Καίτη Τακτικά Μέλη: Κουλούρας Γιάννης, Τζιόβας Μάκης, Σουσιπούλου Μιχάλης

Αναπληρωματικά: Στάρα Καλλιόπη, Στάρα Σοφία, Παπαδοπούλου Αμαλία, Στούπη Βάσω.

Για την Ελ. Επιτροπή: Μίνα Κοντούρη, Γιάννης Στούτης, Ναπολέων Μπασογιάννης

ΜΙΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

«Σε μια ζωντανή εκπομπή στο Γαλλικό Κανάλι TV1, στις 14-7-98, με το δημοσιογράφο Παναγιώτη Βάγια, κάποιος τηλεθεατής με ρώτησε γιατί δεν πάω στο πανηγύρι του Τσεπέλοβου, κι εγώ στην απάντησή μου ανέφερα κάποιο πρόσωπο, που ηγείται συνδυασμού για τις δημοτικές εκλογές του Δήμου Τυμφής. Δηλώνω κατηγορηματικά ότι δεν είχα καμία πρόθεση να διαφωτίσω ή να προπαγανδίσω για το πρόσωπο αυτό, αλλά προσπάθησα να αποκρούσω από τους τηλεθεατές μερικές αλήθειες, που δεν μου επιτρέπουν να πάω στο Τσεπέλοβο να παίξω και τις οποίες αλήθειες πολλοί Τσεπελοβίτες γνωρίζουν».

Γρηγόρης Καψάλης

Απάντηση σε σχόλιο του συνεργάτη μας κ. Χρήστου Γ. Καρβούνη

Το σχόλιό σας για το πρωτοεξελιχθέν άρθρο του περιοδικού μας του μηνός Ιουλίου-Αυγούστου 1998, με τίτλο «Όρα ευθύνης για όλους», δεν δημοσιεύεται προς αποφυγήν αντιπαραθέσεων, ενόψει εκλογών. Σας πληροφορούμε δε ότι όσα άρθρα φέρουν την υπογραφή Σ.Ε. (Συντακτική Επιτροπή) ή «Ζ» (Το Ζαγόρι μας) εκφράζουν πάντα ομόφωνα τις απόψεις και θέσεις των παρόντων μελών της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού μας.

Η Σ.Ε.

ΤΟ ΚΑΠΕΣΟΒΟ
ΓΙΑ ΤΟ «ΡΗΓΑ»

Στις 12 Αυγούστου στην Πα-σχάλειο Σχολή Καπεσόβου, ο Πολ. Σύλλογος Καπεσόβου ο «ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ», διοργάνωσε εκδήλω-ση για το Ρήγα Φεραίο, μια που διαθέτουμε ένα από τα λιγιστά αντίτυπα της Χάρτας του.

Στο αμφιθεατρικό προαύλιο της Σχολής, όπου χρόνια τώρα ο Σύλλογος παρουσιάζει πολιτιστι-κές εκδηλώσεις, ανηφόρισαν πολ-λοι Ζαγοριανοί κι αρκετοί επίσημοι, σίγουροι για την ποιότητα της εκ-δήλωσης, αφού το Καπέσοβο έδειξε συνέπεια και πρωτοτυπία στο Ζαγορίσιο χώρο.

Συμμετείχαμε κι εμείς οι λιγο-στοί Καπεσοβίτες στον επετειακό εορτασμό των διακοσίων χρόνων από το θάνατο του Ρήγα με δύο εκδηλώσεις. Η πρώτη εκδήλωση για το Ρήγα, διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και περιε-λάμβανε ημερίδα στο Καπέσοβο με παρουσίαση της Χάρτας, μπρο-στά σε ακαδημαϊκούς και πανεπι-στημιακούς Έλληνες και ξένους. Η δεύτερη εκδήλωση με σπονδυλω-τή δομή άρχισε με βιογραφικά στοιχεία για τον Ρήγα που ανέλυ-σε ο κ. Γιώργος Ράπτης. Ακολού-θησε απαγγελία τμήματος του Θουκυρίδη από τη δ. Ρένα Κυριαζή. Ο κ. Απ. Ντιναλέξης παρουσίασε τη Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα, βοηθούμενος από διαφάνειες, σε κείμενο του συγχωριανού μας κα-θηγητή της Φιλοσοφικής κ. Γιώρ-γου Παπαγεωργίου. Η δ. Ρένα Κυ-ριαζή, ακολούθως, απήγγειλε κομ-μάτια από το ποιητικό έργο του Ρή-γα. Στη συνέχεια οι διδ/ες Έλλη και Γιάννα Παπαγεωργίου, σε κεί-μενο της κ. Νίκης Ζούκη, εισήγα-γαν τους θεατές στη λογοτεχνική διάσταση του Ρήγα. Ο Ρήγας μετέ-φρασε τη συλλογή του Πετίτ ντε λα Μπρετόν «Σχολείον των ντελι-κάτων εραστών». Από τη συλλογή αυτή το διήγημα «Το τσιράκι του Εργαστηρίου» παρουσιάστηκε στους θεατές με τη μορφή του θε-ατρικού αναλογίου, σε θεατρική μεταγραφή της Νίκης Ζούκη. Τα παιδιά του Καπεσόβου έδωσαν όλες τις δυνάμεις τους, ώστε οι θε-ατές να εμπεδώσουν και τις άλλες πλευρές της πολυδιάστατης προ-σωπικότητας του Ρήγα. Τσιράκι του εργαστήριου ο Λεάνδρος (Δημ. Ράπτης) έντιμος, αφοσιωμέ-νος και διατακτικός. Ο έμπορος Δεβουσέ (Ανδρέας Τόλογλου) και η γυναίκα του (Αννα Βαρζώκα) έχουν τρεις κόρες της παντρείας. Η μικρή κόρη η Χλωρή (Νίκη Ζούκη

Νέα του τόπου μας

καλοβλέπει το Λεάνδρο, αλλά τυ-χαίνει να βρίσκεται εκεί και η υπη-ρέτρια του Δεβουσέ η Βριζίδ (Βι-κτώρια Ζούκη) η οποία ρίχνεται στον Λεάνδρο χωρίς ανταπόκριση. Τελικά ο Δεβουσέ μεθοδεύει έτσι τις καταστάσεις, ώστε η Χλωρή να παντρευτεί τον Λεάνδρο και η υπηρέτρια Βριζίδ να παντρευτεί τον υπηρέτη Κυπριανό (Παντελή Παπαγεωργίου). Το διήγημα χρεϊ-άστηκε και αφηγητή κι ανέλαβε το ρόλο αυτό η Ρένα Κυριαζή, σπου-δάστρια στο Εθνικό Θέατρο.

Τα σχόλια των επισκεπτών ήταν ευμενής, πέρα από τυπικές ευ-γένειες και κολακείες. Η προσέ-λευση των Ζαγορισίων, το χειρο-κρότημα, η φιλοκουβέντα στο με-σχωρί μετά την εκδήλωση, μας ικανοποίησαν απ' ενός, απ' ετέ-ρου μας υποχρέωσαν να μείνουμε πολιτιστικά ενεργοί και δημιουργι-κοί, με ελάχιστα μέσα και μόνο με τη ζούρλια μας.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε την έκθεση λαογρα-φικού υλικού που στεγάζεται στην Πασχάλειο Σχολή και λειτουργήσει ολόκληρο τον Αύγουστο. Το υλικό, επιλεγμένο και χαρακτηριστικό, τοποθετήθηκε σε πέντε αίθουσες, δηλαδή μαντζάτο, οντάς, μαγειρ-γιά, κρεβάτια και κελάρι-κατώ. Πα-ράλληλα ήταν ανοιχτή και η βι-βλιοθήκη με τις σπάνιες εκδόσεις. Το Καπέσοβο είναι εδώ και δίνουμε ραντεβού για το επόμενο καλοκαί-ρι.

Απόστολος Ντιναλέξης

Βίτσα Ζαγορίου

ΠΑΠΑΖΟΓΛΕΙΑ '98

Α. Τα Παπαζογλεία '98, άρχισαν το Σάββατο 8 Αυγούστου, στις 9 το βράδυ, στην πλατεία του χωριού, με ομιλία του γιατρού Σ. Κούτρα, επι-στημονικού Διευθυντού της Ο.ΚΑ. ΝΑ Ιωαννίνων, με θέμα: Η ΚΑΤΑ-ΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ. Στον μικρό πλάτανο της πλατείας εί-χε τοποθετηθεί μεγάλη επιγραφή:

«ΝΑΙ στη ζωή - ΟΧΙ στα ναρκωτι-κά. ΖΑΓΟΡΙ - πέτρα - καμιάς - μερά-κι».

Αν και ο καιρός δεν προσφέρο-νταν ευνοϊκά για την εκδήλωση - φι-λόβρεχε - όμως την ομιλία παρακο-λούθησαν, οι χωριανοί, πολλοί φίλοι μας από τα γύρω χωριά και την πόλη και οι παραθερίζοντες στο χωριό μας ξένοι κι είχε μεγάλη επιτυχία. Στο τέλος της ομιλίας ο κ. Σ. Κού-τρας καταχειροκροτήθηκε και δέ-χτηκε τα συγχαρητήρια και τις ευχα-ριστίες των ακροατών του. Στην επι-τυχία της εκδήλωσης συνετέλεσαν, εκτός των μελών του Πολιτιστικού Συλλόγου και οι χωριανοί μας Άγγε-λος Κήτας και Δημήτριος Χατζαρό-πουλος.

Επακολούθησε Μουσική Βραδιά, στη μνήμη του Γεωργίου Λαδιά, 9 χρόνια από το θάνατό του. Ο Γ. Λα-διάς Πρόεδρος, τότε, του Πολιτιστι-κού Συλλόγου Βίτσας, συνέλαβε την ιδέα, να οργανώνεται κάθε χρόνο, από τον Πολιτιστικό Σύλλογο, το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου, Μουσική βραδιά στο μεσχωρί του χωριού μας.

Η εκδήλωση άρχισε με την παρα-κάτω ομιλία του Τάκη Χατζαρόπου-λου: «Σήμερα, κυρίες και κύριοι, εί-ναι μέρα χαράς, μέρα γιορτής, αλλά

και μέρα μνήμης. Μνήμης για έναν δικό μας, που βιάστηκε να φύγει. «Ήταν ψηλός, ήταν καλός, ήταν ο κόσμος όλος». Αυτές οι τρεις φρά-σεις τον χαρακτηρίζουν απόλυτα. Όσοι τον γνωρίσατε θα καταλάβατε ότι μιλώ για τον φίλο μας το Γιώργο το Λαδιά. Η απουσία του μετά από τόσα χρόνια, θα έλεγα ότι είναι τόσο αισθητή, όσο και η παρουσία του. Μέσα σ' όλα και για όλους πρώτος να βοηθήσει, να συμπαρασταθεί και να συμμετέχει σ' όλα τα κοινά, αθλη-τισμό, χορό, τραγούδι.

Γιώργο, μπορεί να μας στερήσεις τη φυσική σου παρουσία, αλλά μας άφησες τις ιδέες σου, μπορεί να μας λείπει το χαμόγελό σου, αλλά κρα-τάμε τον ήχο σου. Και την απομνήμη βραδιά, μπορεί να μην την οργάνω-σες εσύ που ήσουν και πρώτος των διοργανώσεων αυτών, εμείς όμως στην αφιερώνουμε. Είσαι ο επίτιμος καλεσμένος της Βίτσας απόψε και μαζί με σένα ο φίλος μας ο Λεωνί-δας. Ερριζες βαθιά το σπόρο Γιώργο κι αυτός ριζώσε, μέστωσε, έβγαλε καρπούς. Δικός σου καρπός είναι και η ρεμπέτικη βραδιά. Οι άνθρωποι που αφήνουν πίσω τους έργο, δεν πεθαίνουν. Εσύ θα το ξέρεις καλλι-θαίνουν πραγματικά, όταν τους ξε-χνάμε. Εμείς όμως εδώ, με την πα-ρουσία μας, σου λέμε ότι σε νοιώ-θουμε δίπλα μας και ότι θα ζεις όσο ζούμε, θα χορεύεις, όσο χορεύουμε και θα τραγουδάς όσο τραγουδάμε.

Θα ήθελα εδώ από την ορχήστρα να αφιερώσει ένα τραγούδι στο ώρα 10 π.μ. οι νέοι του χωριού μας (ηλικίας 13-40) συναντήθηκαν στη μαγευτική τοποθεσία του Προσκή-νιου. Εψήσαν αρνιά και κοκορέστια κι άρχισαν παραδοσιακό γλέντι με φαγητό και χορό μέχρι τις βραδιές ώρες, με την κομπανία του Λευτέρη Σαρρέα.

Δ. Δεκαπενταύγουστο. Το παν-γύρι του χωριού μας. Άρχισε την 23.00 της παραμονής και τελείωσε την 11 π.μ. της Τρίτης 18 Αυγούστου. Ανήμερα της γιορτής, μετά τη βρα-δεία λειτουργία και τον Άγιο στο πλατεία του χωριού, άρχισε το γλέ-ντι από τις κοπέλες του χωριού μας — ντυμένες με τοπικές ενδυμασίες — φωτογραφία — με παραδοσιακούς του Ζαγοριού χορούς, από την κο-μπανία του Γρηγόρη Καψάλη. Και το πανηγύρι τελείωσε την 18 Αυγού-στου με τους χορούς των 100 παρ-ουών του νέων του χωριού μας, τα γυ-οΐδια του Γρηγόρη Καψάλη «... αγαπώ γιατί είσαι ωραία», «Ηρθε ο καιρός να χωριστούμε» και τις επιση-φημίες και τις ζητωκραυγές των νέ-ων: «Ωρα καλή Παναγιά και του χω-ριού όλοι μαζί ΕΔΩ, κανείς να μην απουσιάσει...».

Ε. Οι εκδηλώσεις Παπαζογλεία '98 τελείωσαν την Κυριακή 23 Αυ-γούστου με τους αγώνες παλαιώ-στα δηλωτής, στην πλατεία του χω-ριού. Το πρώτο Κύπελλο Παπαζο-γλεία '98, το πήρε ο νικητής στο πα-βλί Ευθύμιος Βασδέκης και το δεύ-τερο κύπελλο, οι νικητές στη δηλω- Κίμωνας Βασδέκης και Λάμπρος Χο-ρίσης.

Γιώργο, χωρίς να το χορέψει κανείς. Ευχαριστώ και καλή σας διασέ-δαση».

Μετά άρχισε το γλέντι με ευρω-παϊκή, λαϊκή και δημοτική μουσι-κή (ανοιχτό ακόμα) δεν είχε και δεν έχει τους ξενιτεμένους του και κοντινά και-στα Νότια. Και το γλέντι κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες, μέχρι τότε που οι νέοι με κέφι και ζωντάνια τρα-γουδούν: «Ξύπνα περδικόματά μου...».

Β. Την Τρίτη 11 Αυγούστου και ώρα 6 π.μ., οι νέοι του χωριού μας ξεκίνησαν από την πλατεία του χω-ριού μας για εκδρομή στη χαράδρα του Βίκου. Πέρασαν τη χαράδρα και αργά το βράδυ γύρισαν στο χωριό.

Γ. Την Πέμπτη 13 Αυγούστου και

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΙΣ 23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ,
ΣΤΟ ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΟ ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Το πανηγύρι που έχουμε, κάθε χρόνο, αιώνες τώρα, παραμένει πάντα το πιο ποθητό προσκλητήριο για τους χωριανούς, για τους ταξιμένους. Και ποιο στί-τι (ανοιχτό ακόμα) δεν είχε και δεν έχει τους ξενιτεμένους του και κοντινά και-μακριά, στην Αθήνα και έξω από την Πατρίδα, την Βλαχία, την Μικρασία, την Αμερική. Ήταν το χαρούμενο κι ευτυχισμένο ανάμωμα της οικογένειας, που έδινε δύναμη για την σκληρή βιοπάλη και στις γυναίκες-πρωίδες που έμεναν και στους άνδρες που έφευγαν. Ήταν το τιμητικό «παρών» στο αγαπημένο τους Τρί-στενο. Παρουσία αγάτης, που ανανέωνε τον ιερό δεσμό με την κοινότητα, την οικογένεια, τους συγχωριανούς. Παντό και στους πολέμους και στις συμφορές και όταν ακόμα έπεφτε θανατικό στο χωριό, το πανηγύρι δεν «σταμάτησε» ποτέ. Και στο Μεσοχώρι κατέβηκε όλος ο κόσμος, όσοι πενθούνταν δεν έμπαιναν στο χορό.

Τρία χρόνια τώρα, ο Χάρος θερίζει το έργο το Τρίστενο. Πήρε τα σπύτια όλα σβάρνα, άλλα τα κλείσε, άλλα τα φαρμάκωσε. Μας πήρε γερόντους, αλλά και νι-σας, Τριάντα, σαράντα! Και παραμονές πανηγυριού και μέρα της Ανάστασης. Και φέτος, ανήμερα της Αποκριάς, μας άρπαξε το 19χρονο παλικαρί, το Χρή-στο Ηλία, το γιο του Λεωνίδα και της Ιφιγένειας, εγγονό του Τόδουλου και της Ευάγγελς, μιας σφιχτοδεμένης οικογένειας, υπόδειγμα εργατικότητας και εντι-μότητας Ζαγορισίων οικογένειας. Και μαύρο σεντόνι σκέπασε το Τρίστενο και πήγε σπίτι και καρδιάς. Ο Χρήστος, στρατιώτης στα Γιάννινα, ήταν λεβεντό-παιδο, δεν έλεγε ποτέ «όχι» και δεν τον έβλεπε το μεσοχώρι, αν δεν τέλειωνε με το διάβασμα, τις δουλειές, τα ζωντανά.

Το χωριό με κλάμα ανηφορίζει για την εξόδιο ακολουθία κι ο θρήνος μετα-φέρεται στην κορφή του, στον Αηλιά μας... Το τιμητικό απόσπασμα από νέους στρατιώτες αποχωρείται τον συνάδελφό τους με ομοβροντίες. Και η Μάνα, φι-λοπού αρχαίας τραγωδίας, σκυμμένη στον νύσοκαφο τάφο, που δέχτηκε το σπλά-γχο της, να παρθεί και να κτεθεί: «Οχι άλλο χάιμα!» Και στην εξόδο, στη στε-νή πύλη, ο κόσμος αντί για στάρι, έφευγε με ένα κοκρέτο...

Οι φίλοι του Χρήστου, τα ευγενικά παιδιά του Χορευτικού μας, που με την συμμετοχή τους και τις εμφανίσεις τους, ανήλκονταν τα τελευταία χρόνια το πα-νηγύρι μας, φέτος δεν βόηξαν τη δύναμη, με τα νιάτα τους και τις όμορφες στολές τους, να πλημμυρίσουν το Μεσοχώρι μας. Και ο αντιπρόεδρος της Αδελφότητας Θανάσης Χριστόφορος, σε σύντομο χαιρετισμό του, αφού αναφέρθηκε στον πα-τροπρόδρομο θεσμό και την αξία του πανηγυριού, μίλησε για το βαρύ πένθος του χωριού και ιδιαίτερα του νέου παλικαριού και φίλου τους και απευθυνόμενος περισσότερο προς τους πανηγυριώτες επισκέπτες των γύρω χωριών, εξήγησε πως αυτός είναι ο λόγος της μη εμφάνισης του χορευτικού μας ομίλου.

Το πανηγύρι μας και φέτος είχε πολύ κόσμο. Και κρήνη ο χορός όλο το κα-θαράμενο τρίήμερο. Και συνεχίστηκε μια παράδοση που θέλει τους χωριανούς και παρόντες και ενωμένους.

Φέτος, με το εκτεταμένο, το καθολικό πένθος του χωριού, έγιναν πιο μαύρες οι ανέσεις όλων μας για τον επιταχυνόμενο μαρasmus, που σε λίγο (5-7 χρόνια, με τον ρυθμό που φεύγουν οι υπερήλικες, που κρατάνε τα σπύτια ανοιχτά) θα αγ-ρίξει τα όρια του αφανισμού. Μόνη ελπίδα για να συνεχιστεί η επιβίωσή του, να δημιουργηθούν επιτοπίες, έστω, και 5-10 θέσεις εργασίας.

Στη φοβερή αυτή προοπτική για την μικρή μας Πατρίδα, προσβλέπουμε με ιδιαίτερη προσοχή προς τους (εκτός Τριστενίου, δυστυχώς) νέες και νέους, στους οποίους και απευθυνόμαστε με τις παραινέσεις του εθνικού μας ποιητή Κωστή Παλαμά, με τους στίχους του από τους «Πατέρες»:

«ΠΑΙΔΙ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΟΥ...»

Παιδί, το περιβόλι μου που θα κληρονομήσεις, όπως το βρεις κι όπως το δεις να μην το παρατήσεις. Στάψε το ακόμα πιο βαθιά και φράξε το πιο στέρεα και πλούσια τη γλήωρ του και πλάτυνε τη γη του, κι αλλόθεντο όπου μπλέκεται να το βεργολογήσεις, και να του φέρνεις το νερό το αγνό της βροχόμανας, κι αν αγιάς τ' ανθρώπινα κι όσα άρρωστα δεν είναι, ρίξε αγιασμό και ξόρτισε τα ξωτικά, να φύγουν, και τη ζωντάνια σπείρε του μ' όσα γερά δροσάτα. Γίνε οργισμένος, φυτεψής, διαφεντευτής.

Νέοι μας, εσείς είστε οι κληρονόμοι του ατίμητου αυτού περιβόλιου που έζησε αιώνες και σήμερα κινδυνεύει να οβήσει. Στα χέρια σας είναι οι τύχες του χωριού μας. Συμμετέχετε πιο ενεργά, πιο δημοκρατικά στη ζωή του Τριστενίου, στις δρα-στηριότητες του συλλόγου «Ο Πλάτανος», στα έργα της Αδελφότητάς μας.

Φάνης Πασπαλιάρης

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Τρίστενο 27 Μαρτίου 1998

Κύριε Διευθυντά, Στο υπ' αριθ. 238-239 (Φεβρουάριος-Μάρτιος) φύλλο του περιοδικού σας «Το Ζαγόρι» πλην των άλλων ωραίων που δημοσιεύετε, υπάχουν και στίλβες για το χωριό μας το Τρίστενο, που η αδελφότητα Τριστενίου των Αθηνών απέ-στειλε διαβιβάζοντάς μου ...πλούσια δραστηριότητά της στο χωριό μας. Βέβαια, πολ-λύ παλαιότερα, η αδελφότητα Τριστενίου προσέφερε πολλά στο χωριό μας, που τα έργα εκείνα παραμένουν και το κοσμοούν (Πνευματικό Κέντρο, Πλατεία κ.λ.π.).

Δυστυχώς οι σημερινοί διοικούντες την Αδελφότητα δεν συνενοούνται με τους

κατοίκους και το Κοινοτικό Συμβούλιο κι έτσι οι περισσότερες εξ αυτών να πέ-φτουν στο κενό (Δεντροφύτευση-Περίφραξη) με ολική αστοχία και δαπάνη ση-μαντικό ποσού.

Έχουμε στο πλούσιο από νερά χωριό μας νεροτριβή στην οποία έπλυναν τα χονδρά κλινοσκεπάσματα όχι μόνον οι χωριανοί, αλλά απ'όλη την περιφέρεια και η οποία δυστυχώς τώρα έχει τρία και πλέον χρόνια που δε λειτουργεί, λόγω βλάβης του τεράστιου ξύλινου κάδου της.

Η Κοινότητά μας αδυνατεί να την επισκευάσει και απευθυνθήκαμε πολλές φορές στην Αδελφότητα χωρίς καμιά ανταπόκριση.

Ως προς τις αναφερόμενες και πραγματοποιηθείσες εκδρομές στα Τζουμέρκα και Πάργα, αυτές έγιναν εξ ολοκλήρου από τους εδώ διαμένοντες κατοίκους και δι' ιδίων εξόδων και μόνον ο άξιος καθ' όλα τέως πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Φάνης Πασπαλιάρης έλαβε ενεργό μέρος σ' αυτές.

Μέλημα της Κοινότητάς μας είναι να αναβιώσουμε τα Αποκριάτικα έθιμα, όπως παλιά γινόταν (Χοροί στην Πλατεία, μασκαράδες, πίττες, κρασιά) που προ-έρχονταν όλα από τα σπύτια, γύρισμα στις γειτονιές την Καθαρά Δευτέρα με όρ-γανα, γανωμένοι στο πρόσωπο και με κρεμασμένες αμύγδαλες κρεμμύδια και ξερά φασόλια και μεγάλο ξεφάντωμα.

Δυστυχώς σήμερα μόνον μας δεν μπορούμε να τα αναβιώσουμε αυτά διότι μείναμε 80 μόλις άτομα εκ των οποίων τα 71 είμαστε συνταξιούχοι, ενώ αυτοί στην Αθήνα είναι περίπου δεκαπλάσιοι.

Ζητήσαμε λοιπόν από την Αδελφότητα να μας επισκεφτούν με ένα δυο του-ριστικά λεωφορεία τις ημέρες των Αποκριών για να γιορτάσουμε όλοι μαζί όπως πρώτα, αλλά αυτοί προτιμούν τα εύκολα και τα ...σύγχρονα κέντρα των Αθηνών και τις καφετέριες από την Πλατεία μας και απεναντίας μας καλούν να πάμε εμείς εκεί να λάβουμε μέρος στη γιορτή της Αδελφότητας... Έτσι και το Αποκριά-τικο έθιμο εκλείπει και οι νέοι μας δεν μαθαίνουν τα έθιμα των προγόνων τους.

Μας αναφέρουν για το χορευτικό συγκρότημα που συντηρούν: Βέβαια όλοι καμαρώνουμε τα νιάτα μας και το ωραίο σύνολο του συγκροτήματος, πλην και εδώ τα δύο τελευταία χρόνια και ιδίως στο πανηγύρι του χωριού μας το 1997 δεν χόρεψε σε κατάλληλο χρόνο, με αποτέλεσμα να περιμένουν 2.000 περίπου πανη-γυριώτες μέχρι τις 10 μ.μ. να αρχίσει το χορευτικό συγκρότημα το χορό και να μην προλάβουν πολλοί άνθρωποι να χορέψουν.

Τέλος για την αναφερόμενη συμβολική και μόνο προσφορά της στους δύο διανοιγμένας δρόμους (200.000 και 230.000 δραχ.) γνωρίζουμε πως αυτοί έχουν μήκος 3 περίπου χιλιομέτρων και όπως ξέρουμε δε γίνονται μόνο με 430.000 δραχ. διότι και τα προβλήματα αντίρρησης των ιδιοκτητών και τους Δημάρχους και-τους Κοινοτικούς πόρους τα αντιμετωπίσει η Κοινότητα. Αλλά αν γυρίσουμε λίγο στο παρελθόν θα μάθουμε ότι και για την κατασκευή της κοινοτικής αμαξίτης οδοποιίας η Αδελφότητα έχει αρνητικό ρόλο: Όταν γινόταν ο δρόμος προς νε-κροταφείο και άνω υδραγωγείο η αδελφότητα προέβαλε λυσσάλεα αντίσταση να μη γίνει και όμως ο δρόμος αυτός είναι σήμερα χρησιμότητας για το χωριό.

Γι' αυτό καλούμε τους διοικούντες την Αδελφότητα όπως για κάθε προτιθέ-μενη ενέργειά της στο χωριό μας να προβαίνει σήμερα χρησιμότητας για την πλει-οψηφία του Κοινοτικού Συμβουλίου, αλλά και τη γνώμη των εδώ διαμενόντων κατοίκων, γιατί οι καλύτεροι γνώστες των ελλείψεων είναι μόνον αυτοί. Και αν σκεφθούν ακόμη οι αγαπητοί μας ξενιτεμένοι, ότι αν εγκαταλείψουν το χωριό και λίγοι που μένουμε ασύμμη, όταν αυτοί το καλοκαίρι θα έρχονται για διακοπές θα πρέπει πρώτα να βάλουν συνεργεία να καθαρίζουν τους δρόμους από τα βάρ-τα και τα πεσμένα ντοφάρια.

Αντά για να αποκατασταθεί η πραγματικότητα.

Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία σας.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Τριστενίου

Αργυρίος Γαταρόλας

ΓΙΩΡΓΟΣ Δ. ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ

Φιλόλογος

Τοσέλεβο 21-8-1998

Αξιότιμοι Κύριοι, όπως ίσως γνωρίζετε, ο ιερός ναός του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στο μοναστήρι του Ρογκοβού έχει υποστεί στο νότιο τμήμα του ρήγ-μα και κινδυνεύει με άμεση κα-τάρρευση, γεγονός που θα σημά-νει και την ολοκληρωτική κατα-στροφή του μνημείου.

Το μοναστήρι του Αγιάντη του Ρογκοβού αποτελεί για τους απανταχού Ζαγορισιούς όχι μόνο τόπο προσκυνήματος και λατρεί-ας, αλλά και σημείο αναφοράς, που έχει σχέση με την Ιστορία, την παράδοση και την εν γένει θρη-σκευτική και πολιτιστική ζωή του τόπου μας.

Είναι νομίζω χρέος ΟΛΩΝ μας να ενδιαφερόμαστε με ζήλο και να φροντίσουμε ο καθένας με τον τρόπο του, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για τη διά-σωση του Ναού.

Με την ελπίδα ότι το κατεπεί-μον γράμμα θα αποτελέσει την αφορμή για μια παντοειδή όλων των Ζαγορισίων με σκοπό τη διάσωση της πολυτιμής κληρο-νομιάς μας, σας ευχαριστώ θερμώς και εύχομαι ο Κύριος να σας καθοδηγήει επ' ωφέλεια και δόξη του μοναδικού Ζαγοριού μας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Γιώργος Δ. Τσουμάνης

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Ο Σταύρος Ντάγκας τιμώντας τη μνήμη του πατέρα του Αποστόλου Ντάγκα προσέφερε το ποσό των 50.000 δρχ. στην εκκλησία του χωριού μας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή θερμά τον ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το Δοβριανίτικο χόμα που τον σκέπασε.

— Στη μνήμη του Αποστόλου Ντάγκα αντί στεφάνου κατέθεσαν τα παρακάτω ποσά:

- 1) Οικογένεια Μπούρμπουλα 5.000.
- 2) Νίκος Τάγκας 10.000.
- 3) Λάμπρος Ντάγκας 10.000.
- 4) Θωμάς Κήτας 5.000.
- 5) Κώστας Μπάρκας 5.000.
- 6) Ευθύμιος και Λευτέρης Ντάγκας 10.000.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι αιώνια η μνήμη του και ελαφρύ το Δοβριανίτικο χόμα που τον σκεπάζει.

ΒΡΑΔΕΤΟ

— Ο Ιωσήφ Γ. Μυριούνης, προσέφερε στην Εκκλησία Βραδέτου ποσό δραχ. (30.000) για τις ανάγκες της, στη μνήμη του ανηψιού του, Κων/νου Χ. Μπισπούλη που έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 24 ετών.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκέπασε και ο Θεός να παρηγορήσει τους γονείς του και συγγενείς.

— Ο Κων/νος Σπ. Τσουμάνης, στη μνήμη της μητέρας του, Ουρανίας Σπ. Τσουμάνη που πέθανε στο Λούρο Πρεβέζης, προσέφερε δραχ. (30.000) στην Εκκλησία Βραδέτου, για τις ανάγκες της.

Επίσης η Παπιά-Τσουμάνη Άννα, προσέφερε στην Εκκλησία Βραδέτου, ποσό δραχ. (20.000) για τις ανάγκες της, στη μνήμη της Ουρανίας Σπ. Τσουμάνη.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή, εκφράζει τις ευχαριστίες της και εύχεται να είναι ελαφρύ το χόμα που τη σκέπασε.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Βραδέτου

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Ο κύριος Χριστόφορος Βολογιαννίδης και η σύζυγός του Λίτσα προσέφεραν το ποσό των 300.000 δρχ. υπέρ του Λαογραφικού Μουσείου του Ελαφοτόπου και της Εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής, εις μνήμην γονέων, συγγενών και φίλων αυτών.

Η καινότητα, η αδελφότητα και η εκκλησία ευχαριστούν.

— Στον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου πρόσφεραν: 1) Η οικογένεια της Λιάνας Αγ. Γκράτζιου 20.000 δραχ. στη μνήμη του Αγαμέμνονα Γκράτζιου και 20.000 δραχ. στη μνήμη του Φιλοποίμενα Γκράτζιου. 2) Η Μαίρη Μεν. Γκράτζιου 20.000 δραχ. στη μνήμη του Φιλοποίμενα Γκράτζιου.

Το Δ.Σ. του Α.Ο. Ελαφοτόπου τις ευχαριστεί για τη δωρεά τους.

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

— Η κ. Σωτηρία Οικονομίδη-Καρατζά στη μνήμη των γονέων και του συζύγου της προσέφερε στην Εκκλ. Επιτροπή για τις ανάγκες του Αγίου Αθανασίου το ποσό των 20.000 δραχ.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΚΗΠΟΙ

— Όπως κάθε χρόνο έτσι και τούτο το χρόνο γιορτάστηκε με μεγάλη θρησκευτική κατανύξη και παρουσία πλήθους κόσμου η γιορτή της 8ης Σβρίου «το Γενέσιον της Υπεραγίας Θεοτόκου» στο εξωκλήσι πάνω στα Αμπέλια, κτισμένο μέσα σε καταπράσινο περιβάλλον από τα καλλίτερα και τα γραφικότερα του χωριού μας. Πολλοί οι πιστοί και μεγάλη η προσφορά τους στην Παναγία, για την αντιμετώπιση των αναγκών της.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή, ευχαρι-

στεί θερμότατα όλους τους προσκυνητές και ειδικότερα αυτούς που προσέφεραν υπέρ της Παναγίας, και παρακαλεί η χάρη της πάντα να τους συνοδεύει:

- 1) Γεώργιος Τσεργαλής 5.000. 2) Απóstολος Λαζάρης 1.000. 3) Ελένη Οικονομού 15.000. 4) Σωτηρία Καρατζά 30.000 δραχ. 5) Γεώργιος Παναγής 10.000. 6) Ελένη Τζιμοπούλου 5.000. 7) Γαλάτεια Στυλίδη 5.000. 8) Ρούλα Ντισσοπούλου 5.000. 9) Ευάγγελος Τάγκας 5.000. 10) Αικατερίνη Νούλη 2.000. 11) Ανώνυμος 1.000. 12) Ελένη Δέρβα 5.000. 13) Αλεξάνδρα Βλάχου 5.000 δραχ. 14) Αθανάσιος Παππάς 10.000. 15) Ανώνυμος 1.000. 16) Ανώνυμος 10.000. 17) Αλεξάνδρα Παππά 10.000. 18) Σπυρίδων Παναγιωτόπουλος 5.000. 19) Κων. Κατσουλίδας 5.000. 20) Εριφίλη Καλέα 5.000. 21) Ελευθέριος Τόλης 1.000. 22) Ιωάννης Βλάχος 5.000. 23) Σοφία Μπαλτζούλη 1.000. 24) Αθανάσιος Μακρής 5.000. 25) Ευφροσύνη Ζήση 1.000. 26) Βούλα Κατσαρού 1.000. 27) Παντελής Κατσαβρίας 5.000. 28) Παύλος Κατσαβρίας 10.000. 29) Ευφροσύνη Ζαμποπούλου εις μνήμη Ευριπίδη 30.000. 30) Χαράλαμπος Στεφανίδης 2.000. 31) Αμαλία Γεωργίου 5.000. 32) Αγγελική Κουκουμλίδου 2.000. 33) Νικόλαος Βελέντζας 10.000. 34) Μίνα Βλαχοπούλου 5.000. 35) Προκόπιος Καλέας 2.000. 36) Ανώνυμος 2.000. 37) Ναπολέων Δέρβας 5.000. 38) Σοφία Βατζιά και Πανδώρα Ανθοπούλου 50.000. 39) Ελένη Ανθοπούλου 10.000. 40) Λιάνα Μπάι 5.000. 41) Σπύρος Τσιλιμπάρδης 5.000. 42) Μιχάηλ Βλάχος 20.000. 43) Ανώνυμος 2000. 44) Αθανάσιος Γρηγ. Κατσαρός 10.000. 45) Σούλη Πανταζής & Βούλα 20.000. 46) Οικογένεια Δ. Σιδερά 2.000. 47) Αγγελία Δέρβας 20.000. 48) Ανώνυμος 5.000. 49) Ανώνυμος 5.000. 50) Ανώνυμος 10.000. 51) Ανώνυμος 2.000. 52) Ευτυχία Μακρή 5.000.

Εκ της Εκκλησιαστικής Επιτροπής

ΚΗΠΟΙ

— Ο κ. Αθανάσιος Παν. Παππάς, καθηγητής φροντιστής φιλόλογος, κατέθεσε υπέρ της Παναγίας Εξωκλήσι Κήπων το ποσό των 100.000 για τις ανάγκες της.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά και εύχεται η Παναγία πάντα μαζί του.

— Ο κ. Πέτρος Γ. Μπατζιούλης στη μνήμη της μητρός του Βασιλείας κατέθεσε για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κήπων το ποσό των 30.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

— Στη μνήμη της Ελένης Τσιρώνη αντί στεφάνου κατέθεσαν υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου οι κάτωθι:

- 1) Λύσανδρος Τσιρώνης 30.000, 2) Πόπη Τζιμοπούλου 10.000, 3) Τα εγγόνια της 10.000, 5) Ιωάννης Τζιάσιος 5.000.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το χόμα που την σκεπάζει, ως είναι αιώνια η μνήμη της.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Οι αδελφές Ασπασία & Θάλεια Σβώλου, δώρησαν στην Εκκλησία Κοίμηση Θεοτόκου Κουκουλίου μια Εκκλησιαστική Στολή (άμφια), στη μνήμη των γονέων Θεόδωρου και Πούλιας, του αδελφού των Γιάννη Σβώλου και των εξαδέλφων των Θεόδωρου Ζωΐδη, Μιχάλη Τολίδη και Σάββα Σβώλου.

— Η κ. Μερóπη Γιαννακού και τα παιδιά της Κώστας Γιαννακός και Ευτυχία Τριανταφυλλίδη πρόσφεραν στην εκκλησία Κοίμηση Θεοτόκου Κουκουλίου 25.000 χιλιάδες στη μνήμη του αδελφού & θείου των Σάββα Σβώλου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κουκουλίου ανακοινώνει ότι επισκευάζεται και ανακαινίζεται η εκκλησία Αγίου Πάντες, όπου βρίσκεται και το οστεοφυλάκειο. Ζητείται η συνδρομή των απανταχού Κουκουλιωτών για την ολοκλήρωση των εργασιών.

Η Εκκλ. Επιτροπή Κουκουλίου

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

— Αντί στεφάνι στη μνήμη του παππού τους Νικολάου Τσαβαλιά τα εγγόνια του Σωκράτη και Βικτωρία Γκαγκοπούλου, κατέθεσαν στο Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου το ποσό των 10.000 δραχμών.

Επίσης τα παιδιά του Φρόσω και Γιώργος Σταγκόπουλος 10.000 δρχ. υπέρ του Ιερού «Αγιοι Ανάργυροι» Λεπτοκαρυάς.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Η οικογένεια του κ. Αποστόλου Χ. Βόγα εις μνήμη της σεβαστής και αλησμόνητης θείας τους, Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 20.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

— Η οικογένεια του κ. Στέλιου Ν. Πίππα εις μνήμη της σεβαστής και αξέχαστης θείας τους, Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 20.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

— Η οικογένεια του κ. Τάσου Ν. Πίππα εις μνήμη της σεβαστής και αλησμόνητης θείας τους, Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 20.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

— Η κ. Πίτσα Ε. Ποταμιανού εις μνήμη της αξέχαστης φίλης της, Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 5.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

— Η οικογένεια του κ. Αλκίνοου Σούκα, εις μνήμη της Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 10.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

— Ο κ. Γιώργος Λιόντος εις μνήμη της Ελένης Βαρζώκα, από το Σκαμνέλι, προσέφερε 10.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου.

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

— Στη μνήμη Αναστασίου Γ. Γκάνιου πρόσφεραν στην Αδελφότητα Τριστενού.

Ο αδελφός του Βύρων Γ. Γκάνιος 20.000, οι ανειμί του Γεώργιος Α. Γκάνιος 20.000 και Φάνης Πασπαλιάρης 50.000.

— Στη μνήμη Λαζάρου Πασπαλιάρη, πρόσφεραν στην Αδελφότητα Τριστενού-Ζαγορίου: Τα αγαπημένα του παιδιά Πάννης & Λένα πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές, ο Απóstολος Παλῶδης για τον αγαπητό του κοινῶδο, 10.000, η οικογένεια Μαρίτσας και Γεωργίου Γκάνιου, θεία & εξαδέλφος αντιστοίχως 10.000, οι φίλοι του: Μπέτυ Μελαμπιανάκη 20.000, Μήτση Οικονομού 20.000, Ελένη Μήτση 10.000, Παρασκευή Νέου-Συγκούνα 10.000, Μαρία Ταξιάρχου 10.000, Ευτυχία Εσδρά 10.000, οικογένεια Λευτέρη Φαρμάκη 10.000, φιλική οικογένεια 10.000, τα αδελφία του: Κούλα 20.000, Γιώργος 20.000 & Φάνης 50.000 καθώς και 40.000 για τις εκκλησίες του χωριού.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

— Στη μνήμη της μητέρας τους Βικτωρίας Τσουμάνη, τα παιδιά της πρόσφεραν το ποσό των 100.000 δρχ. για τις ανάγκες του Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

KIMΩN KYPIAZHΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΩΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

4. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

5. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

6. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

7. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμισμα

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

N. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 300

★

Υπεύθυνος Υλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Σίμα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολιτικό

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

ΔΙΕΚΤΗΡΕΙΩΣΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΑΝΙΚΑ - ΠΑΝΤΑ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗ

- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Κωστή)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44